

# **Ja sinusta tulee neoliittinen ihminen!**

Paweł Biernacki  
Krakova 12025 eKr.

## Johdanto

Hyvät lukijat, meitä kaikkia odottavat syvälliset muutokset! Tulevassa maailmassa pelkkä selviytyminen ei riitä. Meidän kaikkien on sopeuduttava! Tämä pieni opas on tarkoitettu teille, rakkaat ihmiset, jotta voitte kohdata tämän uuden haasteen. Tähän oppaaseen olen koonnut muutamia havaintoja tietyistä ilmiöistä. Olen tukenut monia niistä esimerkkeillä, jotka olen poiminut jokapäiväisestä elämästä. Kirjan loppuun olen lisännyt testin, jotta voitte helposti tarkistaa, kuinka hyvin olette omaksuneet sen sisällön. Esittelen teille myös vähitellen käsitteitä, jotka teidän on hallittava. Kerron teille, mihin teidän on tästä lähtien pyrittävä ja miten teidän on opittava ajattelemaan. Voitte kysyä, mitä järkeä tässä kaikessa on? Loppujen lopuksi jokainen ajattelee niin kuin haluaa... Kun olette lukeneet tämän kirjan ja tutustuneet sen viestiin, teille tulee selväksi, että tästä lähtien asiat ovat täysin erilaiset!

## Neoliittinen

Olet todennäköisesti kuullut sanan "neoliittinen" aiemmin. Ehkä olet utelias tietämään, mitä se tarkoittaa. Se on virhe! Neoliittinen on tulevaisuutemme. Se on voimakkaampi kuin mammutti ja vaarallisempi kuin sapelihammastiikeri! Neoliittisesta ei ole pakopaikkaa! Neoliittinen vaatii meitä kaikkia löytämään uuden tavan katsoa maailmaa, uuden tavan ajatella. Uteliaisuus ei enää riitä! Te, neoliittisen ajan tulevat ihmiset, teidän on haluttava tulla sellaisiksi! Teidän on hylättävä vanhat tavat ja perinteet. Kun kuljette kanssani polkua, jolle aion teidät viedä, sen päässä ette voi uskoa, että olette voineet ajatella niin kuin ajattelette nyt! Ensinnäkin, oppikaa uusi sana: paleoliittinen. Mikä se on, kysytte? No, paleoliittinen tarkoittaa tavallisia, normaaleja ihmisiä, kuten te ja minä, rakas lukija. Me kaikki olemme paleoliittisia ihmisiä. Ja olemme aina olleet. Muinaisista ajoista lähtien olemme eläneet paleoliittisessa ajassa. Jos asia on näin, ajattelitte varmaan, että ehkä meidän pitäisi jatkaa... Ei mitään sellaista. Miksi? – kysytte varmaan. Vastaan teille. No, paleoliittinen on paha! Miten se voi olla paha, sanotte, jos olemme aina eläneet näin? Se ei ole sinänsä paha, mutta paleoliittinen on pahempi. Pahempi kuin neoliittinen kausi, tietysti. Miksi se olisi pahempi? saatat kysyä. Jos itse myönnän, että me kaikki – tavalliset metsästäjä-keräilijät – olemme aina eläneet paleoliittisella kaudella, miksi se olisi pahempi kuin jokin neoliittinen kausi? No, juuri tämä kysymys osoittaa, kuinka syvälle paleoliittinen kausi on juurtunut aivoihisi! Kun todellinen neoliittinen kausi saapuu, kukaan ei edes ajattele esittää tällaista kysymystä! Voin taata, että jokaiselle normaalille neoliittisen kauden ihmiselle on selvää, että he ovat parempia ihmisiä! Kuinka yksi ihminen voi olla parempi kuin toinen, sanotte, jos molemmat ovat ihmisiä? No, se tosiasia, että pystytte ajattelemaan näin, todistaa, että ette ole vielä neoliittisia ihmisiä. Olette kaukana heistä. Selitän tämän esimerkin avulla. Kumpi on parempaa, juuri metsästetyn peuran liha vai esimerkiksi muutaman päivän vanha ruho, vaikka se olisikin mammutti? Tietenkin juuri metsästetyn peuran liha maistuu paremmalta! Samalla tavalla neoliittinen kausi on parempi kuin paleoliittinen kausi, ja jokainen neoliittinen ihminen on parempi kuin kukaan meistä! Mutta se ei ole vielä kaikki. Et voi vain hyväksyä, että olet alempiarvoinen, ja lähteä metsästämään. Ei missään nimessä! Neoliittinen kausi asettaa jokaiselle teistä tietyn velvollisuuden! Se on kuin teillä olisi tehtävä pitää tuli yllä, koska sen sytyttäminen on vaikeaa, kun se on sammunut, ja on paljon järkevämpää pitää se yllä. Ja kun tuli sammuu, on liian myöhäistä, ja puun lisääminen tuleen auttaa yhtä paljon kuin taikuusloitsut auttavat shamaania, kun hän sattumalta kohtaa karhun luolassa. Te kaikki tiedätte, että karhut eivät tiedä mitään taikuudesta, ja tällainen shamaani maistuu heille yhtä hyvältä kuin mikä tahansa muu ihminen. Mitä shamaani tekee metsästyksessä? Samalla tavalla kuin kaikki muutkin, hän yrittää metsästää eläimiä eikä tulla itse metsästetyksi! Ette varmaan usko minua, mutta kun neoliittinen kausi alkaa, shamaanit eivät metsästä lainkaan! Luuletteko, että he kalastavat tai ainakin keräävät hedelmiä tai sieniä? Ei mitään sellaista! Neoliittisen kauden shamaanit eivät tee mitään! Miten he voivat olla tekemättä mitään, kysytte? Kaikilla on jonkinlainen työ, jonkinlainen ammatti. Niin on aina ollut! Mitä he sitten syövät? Miten shamaani ansaitsee elantonsa? Neoliittisen kauden shamaani ansaitsee elantonsa olemalla parempi! Ja kun ymmärrätte neoliittisen kauden olemuksen, teidänkin on haluttava tulla paremmiksi! Parhaiksi! Teidän on unelmoitava siitä! Te unelmoitte vain siitä, että tullette paremmiksi kuin olette! Koska neoliittisella kaudella paremmat eivät tarvitse metsästä lainkaan, ja heillä on vatsat kuin karvaisilla sarvikuonoilla! Tiedän, te katsotte toisiaan ja ajattelette varmaan, kuka tarvitsee sellaista vatsaa? Kukaanhan ei ole sellainen, se haittaisi metsästystä ja monia muita aktiviteetteja. Tiedän, mitä ajattelette! Näen sen typeristä kasvoistanne! Ajattelette taas palaavanne leiriin ja saavan naisenne. Neoliittinen kausi muuttaa kaiken tämän. Tähän asti teidän piti voittaa naisen sydän, näyttää hänelle, että osaatte metsästä. Ja nainen saattoi päättää, kumman miehen hän valitsee. Se tietysti muuttuu! Neoliittisella kaudella naisilla ei ole sananvaltaa! Miten niin, eikö heillä ole sananvaltaa? Tarkoitanko, että neoliittisella kaudella ei ole naisia? Tarkoitankin, että naisia on, mutta heidän sijaan heidän isänsä päättävät. Isä kertoo tyttärelle, ketä hän pitää enemmän! Enää ei riitä, että tuot hänelle lahjan, kuten lihaa tai eläimen nahan. Ei todellakaan! Tarkoitankin, että kyllä, sinun on tuotava

lihaa, ehkä jopa enemmän kuin nyt, mutta sinun on annettava se hänen isälleen, ei hänelle! Ja sinun on puhuttava hänen isälleen hänestä! Ei hänelle! No, entä jos jollakin on paljon tyttäriä? – saatat kysyä. Miksi hän tarvitsee niin paljon lihaa? Hän ei voi syödä sitä kaikkea itse! Oletko unohtanut shamaanin? Miten hänen isänsä voi tietää, kuka on paras ehdokas tyttärelleen? Olet juuttunut tähän virheelliseen, paleoliittiseen ajattelutapaan, että jos tyttärestä ei päätä tyttärensä, niin hänen isänsä päättää itse. Neoliittisella kaudella kukaan ei päättä mistään yksin! Joten miten hän tietää, kenet tyttärensä pitäisi valita? Tietenkin hän kysyy joltakulta, joka on parempi kuin hän! Ja se henkilö kysyy joltakulta, joka on vielä parempi! Ja niin edelleen. Ja vain ylin, tärkein shamaani ja päällikkö, antaa heidän tehdä sen, mitä ajattelet taas (näen sen sinusta, koska hymyilet taas typerästi!).

## Muut

Ajoittain kohtaamme Muita. No, elämä on arvaamatonta. Joskus jaamme lihamme heidän kanssaan, joskus he jakavat omansa kanssamme. Loppujen lopuksi metsästys ei aina onnistu. Joskus metsästämme jopa yhdessä. Mutta on hyvä pitää heitä silmällä, koska he kaappaavat toisinaan naisiamme, eivätkä naiset puolustaudu kaappauksia vastaan niin epätoivoisesti kuin voisi odottaa. No, kyllä, mekin pidämme siepata heidän naisiaan. Mutta se ei ole pointti. Näen taas typeristä kasvoistanne, että ajattelette vitsailua jostain tädistä, joka unelmoi vain siitä, että Muut sieppaavat hänet. Mitä vitsailuun tulee, sekin muuttuu. Neolitissa ei tule olemaan vitsailua sellaisena kuin te sen tunnette. Teidän kaltaisenne vitsit eivät enää naurata ketään! Ne todennäköisesti kielletään kokonaan! Toisaalta vitsit Muista ovat hauskoja. Miksi, kysytte? Se on hyvin yksinkertaista, ja jos olette lukeneet tämän oppaan ensimmäisen luvun huolellisesti, olette varmasti keksineet sen itsekin. No, jokaiselle neoliittiselle ihmiselle on selvää, että vitsit Muista ovat sallittuja ja jopa suositeltavia. Tämä johtuu siitä, että Muut ovat neoliittisella kaudella meitä pahempia! Jokainen todellinen neoliittinen ihminen uskoo ilman pienintäkään ongelmaa, jos hänelle kerrotaan esimerkiksi, että Muut ovat ilkeitä kannibaaleja ja maistuvat lisäksi inhottavilta! He jopa tuntevat, että ovat aina ajatelleet niin, että tämä on heidän oma mielipiteensä eikä esimerkiksi jotain, mitä heille on kerrottu leiritulella. Hän uskoisi tämän, vaikka ei olisi koskaan nähnyt toista, puhumattakaan maistanut sitä. Kun hänelle kerrotaan tämä, hän yksinkertaisesti kuvittelisi, että hän on kerran syönyt jotain iljettävää ja että se on varmasti ollut toinen! Tai hän kertoo itse tarinoita heistä, että he söivät hänen koko heimonsa ja hän oli ainoa, joka selvisi, koska he eivät enää mahtaneet syödä! Oletko koskaan nähnyt miestä, joka ei enää mahtanut syödä? Et ole koskaan nähnyt sellaista! Loppujen lopuksi olemme aina vähän nälkäisiä. Vaikka löytäisit mammutin, et voi syödä kaikkea, sinun on jätettävä jotain muille, sinun on kuivattava osa lihasta myöhempää käyttöä varten... No, jokainen, toistan, jokainen todellinen neoliittinen mies yrittää syödä mahdollisimman paljon itse! Teidän on saatava tämä selväksi paleoliittisissa päissänne! Muita ei ole olemassa! Muut ovat alempiarvoisia! Tämä ei koske vain niitä muita, joista aloitin argumenttini. Se koskee myös oman heimosi ihmisiä, jos he ovat sinua alempiarvoisia! Tarkoittaako tämä, että neoliittinen aika vaatii sinua olemaan äärimmäisen itsekäs? Sanonko, että neoliittisella kaudella te kaikki, yksi kerrallaan, käyttäydyste kuin villisiat? Se on vain tulkintakysymys. Yksinkertaisen paleoliittisen metsästäjä-keräilijän näkökulmasta se voi näyttää siltä. Neoliittinen kausi on kuitenkin jalo käsite, jolla ei ole mitään tekemistä itsekkyyden kanssa. Kyse on siitä, ketä sinun pitäisi ajatella ensin. Kenelle sinun pitäisi luopua ruoastasi? Tavallisina metsästäjä-keräilijöinä te huolehditte heimostanne, naisista ja lapsista, heimonne vanhuksista, varsinkin kun he eivät enää pystyneet metsästämään. Jopa muista metsästäjistä, koska jokainen teistä jakaa instinktiivisesti ruokaa muiden kanssa. Paleoliittisessa aivoissasi on juurtunut uskomus, että he ovat juuri kuten sinä, paitsi että he ovat joko lapsia, vanhuksia tai naisia. Tämä tietysti muuttuu! Teidän tärkein tehtävänne todellisina neoliittisina ihmisinä on varmistaa niiden hyvinvointi, jotka ovat teitä parempia! Ketkä ovat teitä parempia? Olen jo selittänyt tämän teille – neoliittisella kaudella teitä parempia ovat heimonne jäsenet, joiden ei tarvitse metsästää! Ne, jotka elävät paremmuudestaan! He ansaitsevat kaiken metsästämänne riistan lihan! He päättävät, antavatko teille pienen palan siitä vai pitävätkö teidät dieetillä. Neoliittisella kaudella on ruokaa yllin kyllin, kuten ette ole koskaan uneksineetkaan! Ruokaa on runsaasti! Jos se jaettaisiin tasan, jokainen voisi syödä niin paljon, että se vahingoittaisi paleoliittisen kauden normaalia ihmistä! Ruokaa on niin paljon, että jos se jaettaisiin tasan, jopa Suurusu sanoisi, ettei voi enää syödä! Hän on mukava ja rauhallinen mies, te kaikki tunnette hänet, mutta tällaisessa tilanteessa hän olisi niin täynnä, että jos joku teistä tarjoaisi hänelle instinktiivisesti jotain muuta, en halua ajatella, miten se voisi päättyä! Neoliittisella kaudella on niin paljon ruokaa! Luultavasti ajattelette, että neoliittinen kausi on hieno juttu ja että teidän pitäisi kokeilla sitä? Tietenkin neoliittisella kaudella on hyvät puolensa. Sillä on kuitenkin omat erityispiirteensä, jotka tekevät siitä hyvän vain paremmille! Loppujen lopuksi, jos ruoka jaettaisiin tasan, paremmilla ei olisi mitään syytä yrittää olla parempia! Unohtakaa

ajatus, että ruoka jaettaisiin neoliittisella kaudella tasapuolisesti! Tunnen teidät hyvin ja tiedän, että istuisitte leirissä kuukausia ettekä olisi innokkaita metsästämään! Miksi meidän pitäisi metsästää, ajattelette varmaan, kun ruokaa on runsaasti? Todellinen neoliittinen ihminen ei ajattele koskaan niin. Neoliittinen ihminen haluaa saada mahdollisimman paljon! Mutta kyse ei ole vain siitä, että hänellä on paljon. Mikään ei ole hänelle tärkeämpää kuin varmistaa, että ne, joilla on huonompi tilanne kuin hänellä, saavat mahdollisimman vähän! Hänen unelmansa on, että heillä ei olisi mitään! Luultavasti ajattelet, että neoliittinen ihminen haluaa jakaa heidän kanssaan? Mikään ei voisi olla kauempana totuudesta! Jos neoliittinen ihminen haluaisi jakaa kenenkään kanssa, hän lakkaisi olemasta neoliittinen ihminen! Hän menettäisi kaiken ylivoimansa teihin, tavallisiin metsästäjä-keräilijöihin nähden. Hän ei olisi yhtään parempi kuin te! Tarkoitus on päästä eroon siitä tuhoisasta paleoliittisesta tavasta jakaa ruokaa! Kuinka se on mahdollista, kysyt? Loppujen lopuksi ihmiset jakavat, eikö niin? Anna minun selittää virheesi takapajuisessa paleoliittisessä ajattelussasi. Pelkäätkö instinktiivisesti, että jos et jaa ruokaa, joku kuolee nälkään, eikö niin? Ja jos joku kuolee, hän ei voi auttaa teitä metsästämään, hän ei voi jakaa ruokaa kanssanne – niin te ajattelette, eikö niin? Jos koko heimonne pystyi tuskin syömään kokonaisen mammutin kuukaudessa, tämä ajattelutapa oli järkevä. Koko tämä paleoliittinen taikausko ruoan jakamisesta syntyi yksinomaan siksi, että heimossa oli vain vähän ihmisiä. Se on ainoa syy, miksi tämä pelko, tämä paleoliittinen tarve auttaa toista ihmistä, kytee sisälläsi. Mutta neoliittisen kauden ansiosta pian ihmisiä on paljon! Leirejä perustetaan niin monelle ihmiselle kuin joillakin teistä on hiuksia päässä! Silloin ei ole mitään järkeä jakaa ruokaa kenenkään kanssa! Tavallinen, kunnollinen neoliittinen mies, kun hän näkee jonkun teistä kuolevan nälkään, seisoo vain ja katselee! En sano, että hän syö samalla jotain herkkua, koska hän pelkää, että otatte sen häneltä pois. Mutta jos hän on rauhallinen ja näkee esimerkiksi, että te ette pysty siihen, hän saattaa ottaa esiin erityisen maukkaan palan ja nauttia siitä! Tällä tavalla hän korostaa asemaansa omissa ja teidän silmissänne! Hän osoittaa olevansa parempi kuin te! Jos joku muu katselee teitä, hän tekee samoin, vaikka ei olisi nälkäinen! Sinun on opittava ajattelemaan kuten he, neoliittisen kauden todelliset ihmiset. Kun sinusta tulee neoliittinen ihminen minun ohjaukseni ansiosta, et enää häiriinny vähimmässäkään määrin näkemästä nälkään kuolevaa miestä! Tiedän, että tämä on sinulle sietämätön näky, mutta tämä tosiasia johtuu yksinomaan siitä, kuka olet! Olette olleet liian kauan paleoliittisen kauden kynsissä, ja tämä on jättänyt tiettyjä arpia psyykeenne, kuten luolakarhun kynnet. Mikään ei tule helposti, kuten hyvin tiedätte. Se vaatii teiltä päättäväisyyttä, jopa uhrauksia. On hyvä totutella tähän, myöntääkseni hieman epämiellyttävään näkyyn vähitellen. Sinun täytyy harjoitella, aivan kuten jousiammunnassa. Ensin sinun pitäisi kuvitella, että tavoittelet jotain maukasta ja – tämä on erittäin tärkeää – missään nimessä et saa antaa sen edes haistaa sitä. Kun olet saanut hieman harjoitusta, voit jopa ottaa jotain esiin ja antaa sen haistaa, mutta tietenkään maistaa sitä. Kukaan ei opi ampumaan jousella metsästämällä karhuja! Ensin ammut variksia, kuten hyvin tiedät! Saatat kysyä, miten tätä voi harjoitella, koska vanhimpien ihmisten tarinoissa kukaan ei ole koskaan kuollut nälkään. Se on hyvin yksinkertaista! Neoliittisella kaudella näistä ruokaylijäämistä huolimatta tulee olemaan nälänhätä, jollaista et ole koskaan ennen kokenut! Vanhempasi tai isovanhempasi eivät ole koskaan kokeneet mitään vastaavaa! Kyse ei ole vain siitä, että teidän pitäisi unohtaa se katastrofaalinen paleoliittinen ajatus ruoan jakamisesta. Neoliittinen kausi on täydellinen menestys vasta, kun kaikki ovat tulleet todellisiksi neoliittisiksi ihmisiksi! Edes nälkään kuolevat eivät voi ajatella, että jakaminen voisi olla sittenkin kannattavaa. Ei! He unelmoivat esimerkiksi savustettua kalaa syövästä henkilöstä, joka seisoo heidän yläpuolellaan ja kuolee nälkään! Nälkään kuoleva henkilö kuvittelee, kuinka mukavaa olisi syödä itsekin savustettua kalaa, koska savustettu kala tuoksuu hyvältä ja on erittäin maukasta! Hänen mieleensä ei edes tulisi jakaa sitä toisen kanssa! Neoliittisessa maailmassa sinun kaltaisiasi ihmisiä ei yksinkertaisesti enää ole!

## Otsikot

Tässä oppaan luvussa käsittelemme neoliittisen ajan saavutusta, nimikkeitä. Mitä nimikkeet ovat, saatatte kysyä. Nimike on vähän kuin nimi. Jokaisella teistä on nimi, naisillanne on nimet, jopa pienet lapset saavat ennemmin tai myöhemmin nimen, koska teidän on kutsuttava heitä jollain nimellä. Luultavasti ajattelet, että neoliittisella kaudella ei ollut nimiä. No, olihan siellä! Tällainen nimi on hyvin käytännöllinen neoliittiselle miehelle. Selitän tämän esimerkin avulla. Kun naisesi valmistaa jotain syötävää, mitä hän yleensä sanoo? Hän huutaa "ruoka!" tai jotain sellaista. Ja kuka tulee, kun hän kutsuu? Kuka tahansa, joka sattuu olemaan lähellä! Tiedät sen hyvin. Itse asiassa puolet heimosta saattaa ilmestyä paikalle, ainakin ne, jotka ovat lähellä. Mikä siinä on ongelmana, kysyt? Se ei ehkä ole ongelma sinulle, mutta ajattele, mitä tapahtuisi, jos onnistuisitte tulemaan todelliseksi neoliittiseksi ihmisiksi. Otetaan esimerkiksi sinä, Iso Nenä. Jos sinulla olisi jonkin verran tietoa neoliittisesta ajasta ja naisesi alkaisi huutaa "ruokaa!" täysillä äänillä, mitä tekisit? Kerron sen heti, jotta et nolaa itseäsi koko heimon edessä. Kävelisit nopeasti (mutta et juoksisi!) ja antaisit hänelle kunnon nuhtelun! Kysyisit: "Pitääkö Murmuring Stream huutaa noin? Joku voi kuulla hänet! Eikö hän voi sanoa sen hiljempaa, esimerkiksi kutsumalla minua nimellä?" Näen, että raapitte päätänne, katsotte toisiaan ja ette ymmärrä mitään. Selitän, mistä on kyse. Kun naisesi valmistaa ruokaa ja joku muu saa aterian, sinulle jää vähemmän ruokaa! Luultavasti ajattelet, että sillä ei ole väliä, koska joku tarjoaa sinulle aina myöhemmin ruokaa. Poista se ajatus paleoliittisista päistänne! Kun todellinen neoliittinen kausi alkaa, kukaan ei enää tarjoa teille mitään! Luultavasti ajattelette, että tämä neoliittinen kausi on outo. Kukaan ei tarjoa mitään? Mutta mehän olemme aina kutsuneet ystäviä tai naapureita kylään. Kyse ei ole siitä, että ketään ei tarjottaisi mitään. Neoliittinen ihminen on hyvin seurallinen ja voi kutsua ihmisiä syömään joka päivä. Huomaan, että minun on selitettävä teille hienoinen ero. Ero on siinä, ketä he kutsuvat! Neoliittiset ihmiset kutsuvat aina niitä, jotka ovat heitä parempia. He eivät koskaan, ikinä kutsuisi ketään, joka on heitä huonompi! On erittäin tärkeää, että ymmärrätte tämän eron. Sama teko, jopa niin triviaali asia kuin jonkun kutsuminen syömään kanssasi gasellin koipaa, voi olla joko viisas tai typerä, riippuen siitä, kutsutko jonkun, joka on parempi vai huonompi kuin sinä.

Kuten näette, neoliittiset ihmiset käyttävät nimiä mielellään, mutta tähän on syvällinen syy. Oletko koskaan miettinyt, kuka antoi sinulle nimesi? Luultavasti monet teistä eivät edes muista, kuka se oli. Voit muuttaa nimesi, tai joku muu voi muuttaa sen puolestasi, esimerkiksi jos teet jotain, joka on kertomisen arvoista leiritulella tai jopa maalattava luolan seinälle. Mutta periaatteessa kuka tahansa voi antaa sinulle nimen. Ymmärrätkö nyt eron? Neoliittisella kaudella nimet annetaan vain paremmille ihmisille! Kuten jo tiedät, paremmilla ihmisillä on neoliittisella kaudella niin paljon valtaa, että jopa heimosi päällikkö seisoisit nyt tässä suu auki, kuten te kaikki, jos hän vain ymmärtäisi sen. Vain neoliittisen ajan parempi ihminen saa oikeuden antaa nimiä, ja hän antaa ne neoliittisen ajan huonompaan ihmiseen. Mutta kuinka monta kertaa henkilölle voidaan antaa nimi? Itse asiassa kerran riittää, ja silloinkin sen saanut olisi ylpeä siitä ja kerskailisi sillä, koska joku parempi antoi sen hänelle. Hän tuntisi olevansa velkaa sen antaneelle, aivan kuin tämä olisi antanut hänelle kärryllisen ruokaa! Ja kuitenkin parempi ei tehnyt mitään sellaista, hän vain antoi hänelle nimen. Ja tässä pääsemme titteliin. Kuten voitte arvata, titteliä, kuten nimeä, ei voi antaa kuka tahansa neoliittisella kaudella. Titteli, jonka joku alempiarvoinen on antanut teille, ei ole lainkaan titteli eikä sillä ole mitään merkitystä. Toisaalta, sinulle paremman henkilön antama arvonimi on kuin tulella paistuvan lihan tuoksu! Neoliittinen ihminen menisi maailman ääriin sellaisen arvonimen vuoksi! Olette yllättyneitä ja katsotte toisiaan jälleen epäuskoisesti, miettien miksi kukaan menisi maailman ääriin, kun kaikki mitä tarvitsee on täällä. Selitän sen teille toisella esimerkillä, joka on otettu todellisesta elämästä. Jokainen teistä on oppinut ampumaan jousella jo varhaisesta iästä lähtien, ja hyvässä tai pahassa, kaikki osaavat ampua jousella. Ja mistä tiedämme, että osaatte sen? Mistä tiedämme, sanotte – no, joku, joka osaa ampua jousella, osuu usein maaliin! Tai jopa melkein aina, ja pitkältä etäisyydeltä! Paleoliittisella kaudella voisi ajatella niin. Mutta kaikille, toistan – jokaiselle neoliittiselle ihmiselle, joka esimerkiksi

saa jonkun paremmalta tittelin "epäonnistumaton jousiampuja", on selvää, että hän ampuu jousella paremmin kuin kukaan teistä! Jälleen kerran teette sen vanhan paleoliittisen virheen, kun mietitte, mistä hän sen tietää. Luulet, että siinä on jotain perää, jos hän niin ajattelee. Ei, ei ja vielä kerran ei! Hän ajattelee niin, vaikka ei olisi koskaan ampunut jousella eikä edes osaisi jännittää jousen jännettä! Jos hän ampui paikallaan olevaa maalia viiden askeleen päässä itsestään, hän voisi ampua koko vuoden eikä osuisi kertaakaan, mutta hän uskoisi silti vakaasti olevansa erinomainen ampuja! Kaikkien jousiampujien ylin! Miksi hän ajattelisi niin, kysyt? Koska hänellä on titteli! Jos joku teini-ikäinen nuori ampuisikin jousella hänen läsnä ollessaan ja osuisi maaliin, se, jolla on titteli "erehtymätön ampuja", ei onnitelisi häntä lainkaan! Päinvastoin, hän loukkaantuisi tästä! Hän tuntisi, kuin nuorukainen olisi ampunut häntä! Hän tuntisi, kuin nuoli olisi osunut häntä suoraan sydämeen, eikä viiden askeleen päässä olevaan liikkumattomaan maaliin! Se, että hän itse ei osaa jännittää jousen jännettä, ei ole merkityksellistä. Hän on valmis heittäytymään nuoren kimppuun nyrkeillään, koska tämä on loukannut häntä halveksimalla hänen titteliansa! On kuin vain hänellä olisi oikeus ampua jousella. No, hänen silmissään muutkin voivat ampua, kunhan eivät koskaan osu maaliin. Neoliittisella kaudella, jos tunnet jonkun, jolla on arvonimi "erehtymätön jousiampuja", on parasta olla antamatta hänelle jousipyssyä. Ja jos näet hänet jousipyssy kädessään, on viisasta siirtyä johonkin toiseen, mielenkiintoisempaan paikkaan. Miksi, kysyt? Hyvin yksinkertaisesta syystä. Neoliittisen ajan mies, jolla oli titteli "Virheetön jousiampuja", saattoi osua mihin tahansa, mitä hän ampui! Ja jos hän sattumalta osuu esimerkiksi sinuun, hän väittää, että hän tähtäsi sinua! Että sinä juoksit häntä kohti pahoilla aikeilla, huutaen solvauksia, ja hän, ansiostaan ja tämän ansiosta taatun poikkeuksellisen tarkkuuden ansiosta, esti aikeesi.

Luulen, että tämä voi olla sinulle hieman vaikea ymmärtää, koska se vaatii jonkin verran tietoa neoliittisen ihmisen hienovaraisesta psyykeestä. Selitän sen sinulle helpomman esimerkin avulla. Luulen, että se puhuttelee sinua paremmin. Kerro minulle, mitä ajattelet useimmin, monta kertaa päivässä? Naisia, tietysti. Lähes kaikilla teistä on nainen, joka huolehtii teistä. Ja olette tottuneet tekemään mitä haluatte hänen kanssaan, kaikkien edessä. Ette tunne lainkaan hämmennystä, näkeekö joku teidät tekemässä sitä vai ei. Neoliittisella kaudella tilanne on täysin erilainen. Se, mitä ajattelet koko ajan, on tietysti sallittua, mutta vain naisen kanssa, jolla on erityinen arvonimi! Ette enää sano "minun naiseni", kuten olette tähän asti tehneet, vaan käytätte sen sijaan tätä arvonimeä. Sama asia on hyvä tai huono riippuen siitä, onko kyseisellä naisella tämä arvonimi vai ei. Se on vähän kuin arvonimi "Epäonnistumaton jousimies". Jos jollakin ei ole arvonimeä, on parempi olla ampumatta lainkaan, koska hän loukkaantuu kuolettavasti. Kuvittele nyt, että nainen on muuttanut mielensä ja tullut siihen tulokseen, että valitsemansa mies ei olekaan sopiva. Tiedät hyvin, että näin tapahtuu joskus. Mitä tekisit, jos hän tulisi jonkun luo ja sanoisi, että hän kuitenkin mieluummin valitsee hänet? Periaatteessa ajattelet, että siinä ei ole mitään ongelmaa, sinun täytyy vain antaa hänelle jotain korvauksena menetyksestä. Niin ajattelet, eikö niin? Kukaan Neoliteissa ei edes ajattelisi niin! Se, että hän tuli yhden teistä luo, olisi Neoliteissa täysin kiellettyä, koska hänellä on titteli, mikä tarkoittaa, että hän on hänen naisensa, ei sinun! Tällainen titteli voidaan peruuttaa, mutta sen voi tehdä vain tärkein shamaani, eikä sinä, hän tai edes hänen entinen kumppaninsa voi sitä tehdä. Se voi maksaa paljon lihaa, ja monet menettävät sen vuoksi elämänsä työn. Saatat ajatella, että elämän työn menettäminen ei ole ongelma, koska kukaan ei omista enempää kuin mitä voi kantaa koko perheensä kanssa, ja muutatte paikasta toiseen silloin tällöin. Neoliittiselle miehelle elämänsä työn menettäminen on pahinta, mitä hänelle voi tapahtua! Tittelit ovat erittäin tärkeitä ja erittäin kalliita, ja jokainen neoliittinen mies on vakaasti vakuuttunut siitä, että hänen tittelinsä on ainoa ja lopullinen todiste hänen arvostaan.

Palataan siis esimerkkiimme, jossa nainen valitsi yhden teistä, vaikka hänellä on jo toisen miehen vaimon arvonimi. Ensinnäkin, et missään nimessä voi mennä toisen luo! Miksi? Koska hän on alempi-arvoinen! Olen selittänyt tämän sinulle monta kertaa. Jos hän tuli yhden teistä luo, se, jonka luo hän tuli, on parempi, ja toinen on huonompi. Todellinen neoliittinen mies saattaa jopa vaivautua käymään kilpailijansa luona, mutta vain esimerkiksi näyttääkseen hänelle jonkinlaisen loukkaavan

eleen. Loukkaavat eleet ovat neoliittinen rituaali. Jokainen neoliittinen mies parantaa huomattavasti mielialaansa, kun hän tekee loukkaavan eleen jollekin. Miksi, saatat kysyä? Koska tällainen ele todistaa, että henkilö, jolle hän sen teki, on huonompi kuin hän. Ja näin ollen neoliittisen miehen mielessä se todistaa, että hän on parempi! Luultavasti mietit, onko tämä koko neoliittinen juttu todella hyvä idea. Kuinka voitkaan mennä perheesi kanssa esimerkiksi metsään, kun neoliittinen ihminen voi hypätä esiin jokaisen puun takaa ja tehdä säädyttömiä eleitä? Et vielä täysin ymmärrä neoliittisen kauden olemusta. Neoliittiset ihmiset voivat olla hyvin kohteliaita. Kyse on siitä, kenelle he ovat kohteliaita. Tietenkin he ovat kohteliaita niille, jotka ovat heitä parempia, jotka eivät joudu metsästämään ja joille heidän on kannettava itse metsästämää lihaa. He tekevät kaikkensa osoittaakseen heille hyviä tapoja ja myötätuntoa! Osoittaakseen hyvät tavat ja kiintymyksensä he luovat väistämättä erityisiä eleitä, jotka eivät ole lainkaan loukkaavia. He käyttävät niitä lähes vaistomaisesti. Eleiden lisäksi he keksivät todennäköisesti erityisiä sanoja, joiden ainoana tarkoituksena on parantaa parempien ihmisten mielialaa. Teillä ei ole niin paljon sanoja mammutille kuin todellisilla neoliittisilla ihmisillä on tällaisille asioille. Jokaisen neoliittisen ihmisen unelma on saada selkään taputus joltakulta, joka on parempi kuin hän! Selän taputtamisen rituaali neoliittisella kaudella muuttaa hieman merkitystään. Se ei enää tarkoita "olemme samanlaisia". Päinvastoin. Parempi ihminen voi taputtaa huonompaa ihmistä selkään, ja jälkimmäinen on niin iloinen, kuin hän ei olisi tehnyt koko päivänä muuta kuin osoittanut loukkaavia eleitä kaikille, jotka ovat huonompia kuin hän. Mutta hän itse ei voi taputtaa parempaa selkään! Se ei edes tulisi hänen mieleensä! Koska tämä rituaali, jonka suorittaa huonompi henkilö, olisi erittäin loukkaavaa taputettavaa kohtaan! Luulen, että tämä riittää tältä päivältä. Aineisto on vaikeaa, joten yritä omaksua se vähitellen. Kuten sanotaan, neoliittinen aika ei rakentunut päivässä! Esittäkää esimerkiksi erilaisia tilanteita, joissa toinen teistä on ylempi ja toinen alempi. Yrittäkää kuvitella, että neoliittisina ihmisinä teillä on titteli "Karhunmetsästäjät" tai jotain vastaavaa, mutta ilman liioittelua. Tämä ei tarkoita, että teidän pitäisi heti heittäytyä karhujen kimppuun paljain käsin. Aluksi yritetään uskoa titteliin enemmän kuin kokemukseenne. Pääsette sinne omalla ajallanne, ei tarvitse pakottaa sitä.

## Jänis

Seuraavassa luvussa, jossa esittelemme neoliittista aikaa, käytämme esimerkkiä, jonka tunnette hyvin. Puhumme jäniksistä! Näen jo, kuinka nyökkääte ymmärtäväisesti. Mutta mitä neoliittisella ajalla on tekemistä jänisten kanssa, saatatte kysyä? Neoliittinen aika onhan ihmisille, kuten yritän teille osoittaa, ei jäniksille! Jos kukaan teistä ei ole tähän asti kuullutkaan neoliittisesta ihmisestä, miksi haluaisin yhtäkkiä kertoa teille neoliittisesta jäniksestä? En lainkaan. Tarvitsen jäniksen selittääkseni teille todellisen neoliittisen ihmisen ajattelun hienovaraiset salaisuudet. Vastaakaa ensin tähän yksinkertaiseen kysymykseen: mitä jänis tekee, kun se näkee teidät? Tietenkin se pakenee paniikissa! Toisin sanoen, se juoksee mahdollisimman kauas teistä, vastakkaiseen suuntaan! Onko kukaan teistä koskaan miettinyt, miksi jänis pakenee? No, jänis ei ehkä osaa ampua jousella, asettaa ansoja, lukea jälkiä tai sytyttää tulta. Mutta jokaiselle jänikselle on selvää, että saatatte haluta syödä sen. Vaikka ette olisikaan nälkäisiä juuri nyt, jänis päättelee, että olette nälkäisiä huomenna tai viimeistään ylihuomenna. Te tiedätte tämän, ja niin tietää myös jänis, joka on paitsi erittäin maukas olento myös uskomattoman nopea ja melko älykäs. Jos näet mammutin ja ruokakomero on täynnä, jätät sen todennäköisesti rauhaan. Mammutin tappaminen on paljon työtä, se vaatii monen metsästäjän ponnisteluja eikä aina onnistu. Mutta jättäisikö jäniksen rauhaan? Jänis on kuitenkin pieni eläin. Jokainen teistä voisi helposti syödä kolme jänistä kerralla! Itse asiassa monet teistä söisivät enemmänkin, mutta ette tunne kolmea suurempia lukuja, joten sen vuoksi, jotta teidän olisi helpompi ymmärtää, sanoin kolme jänistä! Mammutti ei myöskään halua tulla syödyksi, aivan kuten jänis, mutta siinä yhtäläisyydet loppuvatkin. Jos mammutti suuttuu ja teillä on epäonne olla sen ulottuvilla, teistä tulee märkä läiskä, kuten hyvin tiedätte! Jänis puolestaan ei voi tehdä teille mitään! Suuttunut mammutti on kauhistuttava näky, ja jos joku teistä on saanut tilaisuuden nähdä sen läheltä, te puhutte siitä jokaisella leirinuotiolla! Ja jokaisen tarinan myötä mammutti kasvaa yhä suuremmaksi! Jänis puolestaan, toisin kuin mammutti, ei voi tehdä sinulle mitään ja tietää sen hyvin. Mitä tämä tarkoittaa? Se tarkoittaa, että jäniksen täytyy pelätä sinua!

Tässä palataan jälleen harkittuun tasapainoilun taitoon, hämmästyttävään älylliseen keveyteen, jolla jokainen neoliittinen ihminen päättelee ilman pienintäkään vaivannäköä! Jokainen neoliittinen ihminen ajattelee näin vaistomaisesti. Sitä ei tarvitse hänelle lainkaan selittää! Kun neoliittinen ihminen näkee toisen ihmisen, hän yrittää ensin päättää, pitäisikö hänen pelätä tätä vai ei. Kuinka ihminen voi pelätä toista ihmistä, saatat kysyä? Loppujen lopuksi ihmisiä ei metsästetä, paitsi viimeisenä keinona, koska he voivat puolustautua eivätkä maistu kovin hyvältä. Joten mitä pelättävää siinä on? No, neoliittinen ihminen ei pelkää, että syöt hänet, vaan että otat häneltä jotain ja lähdet antamatta mitään vastineeksi! Kuinka se on mahdollista, saatat kysyä? Usko minua. Loppujen lopuksi, jos otat joltakin jotain, sinun on annettava hänelle jotain vastineeksi! - niin luultavasti ajattelet. Neoliittisella kaudella, kuten olen yrittänyt osoittaa, tilanne on aivan erilainen. Vastaa tähän yksinkertaiseen kysymykseen. Tiedätkö mitään termiä, tarkoitan yhtä sanaa, joka kuvaisi tätä toimintaa: "ottaa jotain joltakin antamatta mitään vastineeksi ja kävellä pois"? Et tiedä sellaista sanaa! Köyhässä paleoliittisessa sanastossasi ei ole yhtään sanaa, joka kuvaisi tätä toimintaa! Kun puhut mammutista, sinulla on enemmän termejä kuin sormia kädessäsi, koska käytät eri sanoja vanhalle yksinäiselle mammutille, laumaa hallitsevalle naaraalle, mammuttilaumalle, jossa on poikasia, ryhmälle nuoria uroksia, jotka on karkotettu laumasta... No, tiedät tämän hyvin, minun ei tarvitse selittää sitä sinulle. Ja niin yksinkertaiselle toiminnalle kuin "ottaa jotain joltakin, antaa hänelle mitään vastineeksi ja kävellä pois", sinulla ei ole yhtään termiä! Luultavasti ajattelet, että koska olen puhunut siitä niin kauan, se tarkoittaa, että neoliittinen ihminen keksii tällaisen termin. Että hän pystyy kuvaamaan tämän omituisen toiminnan yhdellä sanalla eikä tarvitse miettiä sitä pitkään! Aliaarvioit neoliittisen kauden. Ponnisteluistani huolimatta et pysty kuvittelemaan neoliittisen mielen koko laajuutta ja taiteellisuutta! He eivät vain tunne tällaista sanaa, vaan monia tällaisia sanoja! Heillä olisi niin paljon termejä tälle

toiminnalle, että he voisivat käyttää joka päivä eri termiä, ja kestäisi todella kauan, ennen kuin heiltä loppuisivat termit!

Oletetaan siis, että neoliittinen ihminen näkee sinut ja päättää, että voisit ottaa häneltä jotain, antaa hänelle mitään vastineeksi ja kävellä pois. Mikä on hänen reaktionsa? Suunnilleen sama kuin jäniksen reaktio, kun se näkee jonkun teistä! Neoliittinen ihminen on kauhuissaan! Hän on pelosta sanaton! Hän yrittää piiloutua mahdollisimman nopeasti, pakenee ja ei missään nimessä kutsu teitä leirinuotiolleen! Kuvitelkaa nyt, että sen sijaan, että lähtisitte tyhjin käsin, yksi teistä kantaa mukanaan kahta jänistä. No, hänellä oli onnea metsästyksessä ja hän palaa leiriin saaliinsa kanssa. Neoliittisen ihmisen reaktio on täysin erilainen! Ensinnäkin hän katsoo huolellisesti ympärilleen varmistaakseen, että kukaan ei näe teitä. Toiseksi hän hymyilee säteilevästi, lähestyy teitä ja tervehtii teitä lämpimästi! Hän on erittäin ystävällinen ja kutsuu teidät nopeasti majalleen, mainiten samalla ohimennen, että teidän pitäisi piilottaa jänikset jotenkin, koska joku saattaisi nähdä teidät niiden kanssa. Majassaan hän kohtelee teitä ystävällisesti. Mitä minä sanon, ystävällisesti! Et ole koskaan kohdellut suurinta johtajaasi niin kunnioittavasti kuin tämä huomaamaton mies kohtelee sinua. Luultavasti ihmettelet, mistä tämä muutos johtuu. Miksi hän on valmis piilottamaan ja olemaan hiljaa hetkenä, ja toisena hetkenä hän on niin ystävällinen, että olet hämmentynyt siitä kaikesta, koska kukaan ei ole koskaan ennen kohdellut sinua näin? No, paljastan sinulle salaisuuden. Tiedätkö, miksi olet hänelle velkaa tämän? Se johtuu kahdesta jäniksestä, jotka onnistuit metsästäämään! Kuinka kaksi metsästettyä ja siten kuollutta jänistä voi tehdä niin? Kuolleet jänikset eivät liiku, eiväthän? Ja jos ne eivät liiku, ne eivät voi edes hypätä pois omilla jaloillaan, eiväthän? Oletetaan hetken, että näin todella tapahtuu, että molemmat jäniksenne palaavat salaperäisesti henkiin ja hyppäävät pois. Mitä sitten tapahtuu? Minä kerron teille, mitä tapahtuu, koska näen hämmentyneistä ilmeistänne, että te ette mitenkään kykene keksimään sitä itse. Siinä tapauksessa te poistutte tämän jaloisen miehen majasta nopeammin kuin olette koskaan poistuneet luolasta, vakuuttuneina siitä, että siellä asuu lauma luolaleijonia! Saatte myös tilaisuuden nähdä isäntänne loukkaavia eleitä sekä kuulla joukon mielenkiintoisia ja omaperäisiltä kuulostavia ilmaisuja, joilla on yksi yhteinen piirre: hänen mielestään ne ovat kaikki erittäin loukkaavia! Ero on siinä, että jokainen neoliittinen ihminen uskoo, että ne, joilla on jotain, ovat parempia kuin ne, joilla ei ole! Teillä oli ne jänikset, joten hetken ajan olitte parempia! Jos ne palaisivat maagisesti henkiin ja hyppäisivät pois, menettäisitte välittömästi kaiken arvonne hänen silmissään! Kyse ei ollut siitä, että hän olisi ollut nälkäinen, että hän ei olisi nähnyt jänistä vuosiin tai että hän olisi erityisen pitänyt paistetusta jäniksenlihasta! Ei lainkaan! Nähdessään sinun kaksi jänistäsi, hän olisi kutsunut sinut majalleen, vaikka hän ei olisi syönyt muuta kuin jäniksenlihaa kuukauteen! Hän olisi tehnyt niin, vaikka ei olisi kestänyt niiden näkemistä, puhumattakaan niiden syömisestä! Luultavasti ajattelet, että neoliittiset ihmiset ovat outoja. Miksi hän haluaisi jäniksen, jos ei halua syödä sitä? Tai ehkä hän haluaa savustaa sen, säästää sen myöhemmäksi, jakaa sen jonkun muun kanssa? Ei mikään edellä mainituista. Minulle on helpointa selittää tämä pienin askelin. Kuvittele, että jänikset eivät heränneet henkiin eivätkä siten hypänneet pois, ja sinä istut majassa isäntäsi kanssa, joka kohtelee sinua kuin olisit juuri antanut hänelle jonkinlaisen arvonimen. Ehkä tämä ei ole kovin hyvä esimerkki – otetaan toinen. Sanotaan, että hän kohtelee sinua ikään kuin olisit juuri pelastanut hänen henkensä metsästyksessä, kantanut hänet haavoittuneena takaisin leiriin ja jopa heittänyt hänelle herkkuja! Voisit helposti ajatella antavasi hänelle yhden jäniksistä. Tunnen sinut ja tiedän, että tämä tuntuu sinusta täysin normaalilta. Mitä neoliittinen ihminen tekee tässä tapauksessa? Hänellä on ongelma. Ja totta puhuen, hänellä on useita ongelmia. Ensinnäkin hän haluaa piilottaa jäniksen nopeasti jonnekin. Mutta hän ei voi mennä liian kauas, koska hän pelkää, että otat jotain, mikä kuuluu hänelle, antamatta mitään vastineeksi, ja sitten lähdet nopeasti pois. Miten hän keksii jotain sellaista? Neoliittinen ihminen kykenee täysin vaistomaisesti niin monimutkaiseen päättelyyn! Lisäksi hän tekee sinulle selväksi, että sinun ei kannata mainita kenellekään jäniksestä, jonka annoit hänelle. Koska hän ei halua vain jänistä! Hän haluaa myös, että kukaan hänen naapureistaan ei saa tietää, että hän on juuri saanut jäniksen! Hän saattaa jopa näyttää jäniksen heille itse, jos hän pitää sitä sopivana, mutta todennäköisesti hän ei kerro

heille, että se oli lahja sinulta! Hän kertoo heille, että hän on metsästänyt sen itse! Tietenkin paljain käsin, murhaavan taistelun jälkeen, jonka jänis hävisi surkeasti! Maassa pölyssä makaa, voitettu, jänis rukoili häntä turhaan säästämään sen hengen! Se kuitenkin hyväksyi kuolemansa ja oli jopa ylpeä siitä, että se pääsisi syötäväksi niin upealle neoliittiselle miehelle, joka on kaikkien hyveiden neoliittisen ihanteen ruumiillistuma, eli isäntällesi! Itse asiassa neoliittiselle miehelle ei ole niin tärkeää, mistä hän on tämän jäniksen saanut. Hän olisi yhtä hyvin voinut löytää sen jostain. Tärkeää on, että hänellä on jänis! Ja vielä tärkeämpää on, että muilla ei ole! Ja vaikka joku muu sattuisikin saamaan jäniksen, se jänis ei olisi mitään verrattuna isäntänne jänikseen! Jos hän kertoo siitä jollekin, jänis, jonka hän sai sinulta, ei ole lainkaan tavallinen jänis! Se on jänisten jänis, koko tasaisen maailman paras jänis! Se on suuri jänisshamani, joka ei tehnyt koko elämänsä aikana muuta kuin näytti töykeitä eleitä muille jäniksille! Mitä jäniksille siitä! Karhut pakenivat häntä puiden latvoihin kuin oravat, hyödyntäen taitavasti sitä, että jänikset eivät osaa kiivetä puissa! Hän oli jänis, jolle kaikki alueen sapelihammastiikerit toivat saaliinsa! Ja hän otti lahjat vastaan horjumatta, vain satunnaisesti taputtaen jotakuta sapelihammastettua tiikeriä selkään! Kun isäntänne keksii tällaisia tarinoita päässään, hän tarkkailee teitä tarkasti ja miettii intensiivisesti yhtä asiaa. Ette ikinä arvaa, mitä hän ajattelee! Mutta ei se haittaa, selitän teille kaiken. Hän ajattelee... toista jänistä! Neoliittiselle ihmiselle tilanne on selvä. Koska te annoitte hänelle jotain ja hän ei antanut teille mitään, se tarkoittaa, että olette häntä alempiarvoinen. Koska olet hänelle alempiarvoinen, et antanut hänelle jänistäsi lainkaan! Itse asiassa hän pitää sitä omana jäniksenään, joka kuuluu hänelle oikeutetusti! Tämä jänis tuli sinun haltuusi jollain määrittelemättömällä tavalla, jota ei tarvitse edes tutkia, mutta sen oikea määränpää oli isäntäsi vatsa! Luultavasti sanot: miten sinun metsästämäsi jänis voi olla hänen jäniksensä? Loppujen lopuksi, jos hän olisi metsästänyt esimerkiksi mäyrän, se olisi hänen mäyränsä, ei sinun! Et vielä täysin ymmärrä neoliittisen ajattelun eleganssia. Neoliittinen ihminen ajattelisi seuraavasti: koska sinulla oli kaksi jänistä ja annoit hänelle yhden, mihin helvettiin tarvitset toista jänistä? Miksi et antanut hänelle kahta? Etkö halunnut loukata häntä, nöyryyttää häntä, jotenkin rinnastaa hänet itseesi? Ikään kuin sanoisit: sinulla on jänis ja minulla on jänis, joten olemme molemmat yhtä hyviä, aivan kuten jäniksemme? Eikö lahjasi ollut peitelty loukkaus? Loppujen lopuksi olisit voinut, ja jopa olisi pitänyt, antaa hänelle kaksi jänistä! Se olisi ollut oikea tapa toimia, koska silloin hänellä olisi ollut enemmän, hän olisi ollut kaksi jänistä rikkaampi, ja sinä olisit sulanut olemattomiin. Se ei kuitenkaan riitä, jotta menettäisit tilaisuuden nähdä loukkaavia eleitä ja kuulla sarjan mielenkiintoisia, mutta yhtä loukkaavia sanoja.

## Gacek-Lisica

Jokainen teistä, etenkin nuorena, on ehkä kokenut, että pelkkä tytön näkeminen saa teidät käyttäytymään typerästi. No, te vain menitte hölmöiksi. Esimerkiksi ette osanneet ampua jousella muutaman askeleen päässä olevaa paikallaan olevaa maalia, kalat eivät purreet syöttiin, ja käyttäydytte kuin olisitte viimeinen uhri, vaikka normaalisti osasitte osua kivellä oravaan. Yleensä ette nauttineet mistään, ja minne ikinä katsoittekin, näitte vain sen tytön. Hän näkee tytön jopa silloin, kun hänen pitäisi keskittyä metsästykseseen. Ja hän muuttuu typeräksi jo pelkästä ajatuksesta tyttöön, vaikka tytössä ei ole mitään erityistä. Hän ei ole erityisen hyvä kokkaamaan, hän ei tiedä mitään sienistä, hän ei osaa puhdistaa eläinten nahkoja kunnolla, ja hänellä on vielä paljon opittavaa. Tiedät hyvin, että jotkut sienet ovat myrkyllisiä, mutta hän olisi valmis syömään mitä tahansa määrän myrkyllisimpiä sienii epäröimättä, jos tietäisi, että tämä tyttö on valmistanut ne. Tässä tilanteessa heimosi shamaanin loitsut eivät auta. Jos hän menisi shamaanin luo ongelmansa kanssa, shamaani, joka on yleensä rauhallinen mies, ei edes antaisi hänen istua kunnolla majassaan. Shamaani käskisi häntä vain sieppaamaan tytön ja jättämään hänet rauhaan, ja sitten, kuten shamaanille sopii, huutaisi: "Seuraava!". Ette usko, mutta tämä tilanne on neoliittisten ihmisten pääasiallinen keskustelunaihe! Jokainen teistä viettää puolet elämästään metsästäjällä, joten kun istutte tulen ääressä, puhutte pääasiassa siitä, miten onnistuitte saamaan saaliin. Kuten jo tiedätte, useimmat neoliittiset ihmiset eivät osaa metsästä. Jotkut heistä eivät osaa tehdä mitään, mutta elävät siitä, että ovat parempia. Siksi he puhuvat vähemmän metsästyksestä ja enemmän siitä, mistä naiset yleensä puhuvat. Leirissänne ei luultavasti ole naista, joka ei haluaisi muistuttaa muita naisia siitä, kuinka yksi teistä menetti järkensä pelkästään nähdessään hänet, kun olitte nuoria. Se, joka puhuu siitä eniten, on se, joka kerran siepattiin, ja hänen tarinansa pisin osa on aina kuvaus siitä, kuinka kiivaasti hän puolusti itseään sieppausta vastaan. Mutta lopulta hän säästi sieppaajan hengen, koska jos hän ei olisi tehnyt niin, kuinka sieppaaja olisi voinut siepata hänet? Joten sieppaaja sieppasi hänet joka tapauksessa, ja sitten he elivät onnellisina elämänsä loppuun asti. Neoliittisten ihmisten tarinoissa sieppaus on herkkä asia. Kuten olen jo selittänyt, neoliittisella kaudella on ensin sovittava naisen isän kanssa, ei naisen itsensä. Joten häntä ei oikeastaan voi siepata. Meidän kulttuurissamme, jos nuori mies tapaisi tytön ja tuntisi sen tuskan, jolla aloitin tämän luvun, kun hän näki tytön, hän sieppaisi tytön epäröimättä! Ja jos hän miettisi asiaa ja esimerkiksi kertoisi tytölle, että sieppaisi hänet huomenna, koska hänen täytyy mennä tänään metsästäämään, paljon riippuisi siitä, minkälaisen vaikutuksen hän teki tyttöön. Monet sanoisivat, että he puolustaisivat itseään viimeiseen asti ja että hänen ei pitäisi uskaltaa siepata heitä, mutta jotenkin huomenna he tuntisivat vastustamattoman halun poimia kukkia ja olisivat juuri siellä, missä he olivat sopineet tapaavansa. Tiedätte, että näin se on. No, neoliittisella kaudella kaikki tällaiset tarinat ovat erittäin suosittuja, ja olen valmistanut teille tänään yhden tällaisen neoliittisen tarinan. Ensin esittelen teille sen päähenkilön ja sitten keskustelen siitä, miten tämä neoliittisten ihmisten tarina eroaa teidän naistenne tarinoista.

Tarinamme sankarilla on oltava neoliittinen nimi. Ja olen keksinyt sellaisen nimen oppikirjaamme varten! Ensinnäkin, tämä nimi ei saa liittyä ruokaan, jotta voitte keskittyä itse tarinaan. Tiedättehän, mikä Gacek on? Se lentelee luolissa, niitä on paljon, se paskoo minne haluaa ja se on syötäväksi kelpaamaton. Joten meillä on jo Gacek. Ja tiedätekö, mikä Lisica on? Tiedättehän hyvin, se on kettu, vain naaras, ja myös melko syötävä, vaikka sillä on talvella kaunis turkki. Joten neoliittinen sankarimme tulee olemaan "Gacek-Lisica". Tämä tarina ei ole kovin pitkä. Gacek-Lisica menee sekaisin pelkästään tyttöä nähdessään, mutta sen sijaan, että sieppaisi hänet, hän sopii asiasta tytön isän kanssa. Tietenkään hän ei sano tytölle sanaakaan! Muistamme, että Gacek-Lisica on neoliittinen mies, kuten kaikki tarinani sankarit. Tytön isä taputtaa Gacek-Lisicaa selkään, syistä, jotka ovat enemmän tai vähemmän samanlaisia kuin ne, jotka kuvasin edellisessä luvussa. Tästä syystä Gacek-Lisica on vakuuttunut, että hänellä on jo tyttö majassaan. Muistattekko esimerkkinä kahdesta jäniksestä, jotka yksi teistä metsästi, ja jotka sitten heräsivät henkiin ja hyppäsivät pois? Jotain vastaavaa tapahtuu tarinassani Gacek-Lisicasta, koska tytön isä muuttaa mielensä ja tekee jotain, mitä Gacek ei odota! Myönnän, että

se on vähän kuin ne karhut, jotka kiipeävät puihin paetakseen Jäniksen yläpuolella olevaa Jänistä. Mutta oletetaan, että Gacek ei odottanut sitä, vaikka hänen olisi todella pitänyt. Tiedätkö, mitä isä teki? Isä teki loukkaavan eleen Gacek-Lisicalle! Tämä tarkoitti, että Gacek, joka oli alussa parempi, muuttui yhtäkkiä huonommaksi! Mitä Gacek-Lisica sitten tekee? Hän tarttuu jouseensa ja, melkein ilman tähtäämistä, tappaa tytön isän yhdellä nuolella! Sitten hänestä tietysti tulee shamaani tai jotain sellaista, se ei ole niin tärkeää. Luuletko, että neoliittinen ihminen ei uskoisi tällaista tarinaa? Hän uskoo sen ilman pienintäkään ongelmaa! Miksi hän ei uskoisi sitä? Sanon vielä enemmän: jokaisen neoliittisen ihmisen lapset muistavat tämän tarinan sen sijaan, että tekisivät jotain hyödyllistä! Jokaisella leirinuotiolla he lausuvat siitä katkelmia, esimerkiksi että tytön isä "huusi tulen äärellä, paistaessaan sirloinia, ettei hänellä ollut muuta ystävää kuin Gacek-Lisica!". Tietenkin hän teki niin ennen kuin muutti mielensä ja näytti Gacekin loukkaavan eleen. Näiden lasten vanhemmat saavat yläpuoleltaan taputuksia selkään tämän tarinan toistamisesta! Kaikki ovat ylpeitä siitä, että yksi heistä, Gacek-Lisica, oli niin suuri sankari, että hän ampui isänsä, tytön ja lopuksi vielä itsensä yhdellä laukauksella! Heidän silmissään se on yhtä suuri saavutus kuin jos hän olisi tappanut mammutin paljain käsin ja kantanut sen sitten - yhtenä kappaleena - leiriin omilla käsillään!

Koko tarinassa on yksi herkkä kysymys. Miksi Gacek ei itse asiassa siepannut tyttöä tehdäkseen hänestä naisensa? Loppujen lopuksi jokainen teistä olisi tehnyt niin, eikö totta? En itse ole varma, miten ratkaista tämä niin, että jokainen neoliittinen mies uskoisi sen. Keksin jotain. Sillä jos Gacek olisi tullut sovittuun paikkaan, jossa hänen piti siepata tyttö, ja tyttö olisi sattumalta poiminut siellä kukkia, tilanne ei olisi päättynyt onnellisesti. Gacek-Lisica ei voihan vain kertoa tytölle, että hän ei sieppaa tätä, koska pelkää satuttavansa häntä! Ennen kuin hän ehdisi lopettaa lauseensa, hänen pitäisi jo juosta kuin jänis tai jopa nopeammin, koska monet tytöt ovat varsin taitavia jousiammunnassa, kuten hyvin tiedätte. Ennen kuin hän ehdisi kertoa syyt, miksi hän ei voi siepata tyttöä, vaikka hän todella haluaisi, hän saattaisi päätyä näyttämään itse piikkisialta! Lisäksi nuolissa on yleensä koukkuja, joten niitä on vaikea vetää pois. Olisi helpompaa tappaa hänet, jotta hän ei kärsisi. En väitä, että neoliittinen tarinani on kaikilta osiltaan täydellinen. Mutta siinä on potentiaalia, etenkin neoliittisen miehen näkökulmasta.

## Päällikkö

Te kaikki tiedätte, kuka on johtajanne. Voisi sanoa, että hän on heimonne tärkein henkilö. Tarkoittaako se, että hän on teitä parempi? Kysyn tätä niin kuin neoliittinen ihminen ymmärtäisi sen. No, ei. Mistä neoliittinen ihminen tietää, että joku on häntä parempi? Se on hyvin yksinkertaista! Siitä, että heillä on enemmän! Ja päälliköllänne on suunnilleen yhtä paljon kuin teillä jokaisella. Ilman hänen erityistä kaulakorua ja sitä, että te kaikki kuuntelette häntä, kukaan ei ajattelisi, että hän olisi mitenkään erilainen. Jos joku sanoisi hänelle, että hän on parempi, hän ei oikein tietäisi, mitä se tarkoittaa. Hän on vanha ukko, joka ei pidä minusta kovin paljon, koska esittelen teille neoliittisen kauden salaisuuksia. Hän luultavasti ajattelee, että se on täysin turhaa, koska se vie huomionne metsästyksestä. Hän ei sano sitä, koska pelkää, että tässä neoliittisessä asiassa saattaa olla jotain perää. Hän pelkää näyttävänsä idiootilta koko heimon edessä! Mutta ne ovat hänen ajatuksiaan. Kerro minulle, miksi te ylipäättään kuuntelette häntä? Olette jälleen hämmästyneitä ja katsotte toisiaan, koska sellainen kysymys ei ole koskaan edes käynyt mielessäanne! No, niin se vain on, joskus kuuntelette päällikköä, joskus naistanne. Ja joskus teidän on vain ajateltava itse. Sitä paitsi, saatatte sanoa, että hän tietää paljon asioita, ja jos ei tiedä, hän muistaa, kuka teistä osaa sen parhaiten. Hän tietää, kenet lähettää jäljittämään eläintä, kenet lähettää sytyttämään tulen tai pyytämään kalaa. Hän tietää, kuka on paras väijytyksen järjestämisessä ja kuinka monta ihmistä lähettää jonnekin jousien tai keihäiden kanssa. Hän rakentaa koko metsästyssuunnitelman päässään, tuntee eläinten tavat ja muistaa, mitä tapahtui, kun hän oli vielä pentu eikä uskonut lainkaan tulewansa päälliköksi. Päällikkönne on tärkein, ja te kaikki kuuntelette häntä, koska hän tietää, mitä tekee. Koko heimossanne on ehkä kaksi tai kolme muuta hänen kaltaistaan, ja he ovat kaikki parhaita ystäviä. Päälliköllä ei ole mitään ongelmaa siitä, että hekin tietävät sen, mitä hän tietää, ja hän istuisi mielellään heidän kanssaan tulen ääressä muistelemassa vanhoja aikoja. Vaikka hän ei mene metsästäämään yksin, hän käyttää kehittyneitä ratkaisuja, kuten lovettua keppiä, tarkistaakseen, ovatko kaikki palanneet turvallisesti. Jos jollekin teistä tapahtuisi jotain pahaa, hän ottaisi sen sydämeensä ja ajattelisi, että ehkä hän mokasi jotain tai ei pitänyt silmällä jotain. Hänen naisensa pyytäisi sinua joskus tuomaan hänelle jotain syötävää, koska hän istuu siellä vihasena kuin karhu ja ajattelee, että kaikki on hänen syytään. Toisin sanoen, vaikka hän ei pidä minusta kovin paljon, minun on sanottava, että hän on aika kunnan kaveri. Tietenkin teidän, eli paleoliittisen ymmärryksenne mukaan. Tiedätte, että jos hänelle sattuisi jotain, jonkun teistä pitäisi ottaa hänen paikkansa. Tämän uuden johtajan pitäisi miettiä kaikkea ja oppia paljon uusia asioita hyvin nopeasti. Te kaikki alkaisitte kuunnella uutta johtajaa. Auttaisitte uutta johtajaa enemmän kuin vanhaa, koska hän on uusi ja vanha on hoitanut kaikkea jo monien vuosien ajan. Ja te pelkäisitte kuollaksenne, että uusi johtaja ei pystyisi selviytymään.

Kuten olen yrittänyt monta kertaa osoittaa teille, Neolitissa kaikki on täysin erilaista. Muistatte varmaan, koska mainitsin sen kerran, että siellä on runsaasti ruokaa, paljon ihmisiä ja valtavia leirejä. Luultavasti ajattelette, että jos tällaista leiriä johtaa päällikkö, hän tietää kaiken! Että hän tuntee jokaisen tämän valtavan leirin asukkaan nimeltä ja huolehtii jokaisesta vielä enemmän kuin teidän päällikkönne huolehtii teistä. Että hän ei nuku lainkaan, että hän käyttää mäntypuusta tehtyjä lovettuja keppejä ja vapisee teidän turvallisuudestanne. Luultavasti kuvittelet, että hän metsästää itse kaikille ruokaa ja että mammutin tappaminen yhdellä nuolella on hänelle lastenleikkiä! Valitettavasti minun on tuotettava sinulle pettymys. Neoliittisen heimon päällikkö ei tiedä mitään! En tarkoita, että hänellä olisi vaikeuksia lukea eläinten jälkiä tai että hän ei osaisi kalastaa tai ampua jousella. Hän ei luultavasti edes muista omaa nimeään, ja hänellä on erityisiä avustajia laskemassa hänen titteleitään, joita hän taputtaa selkään siitä! He kaikki uivat vauraudessa ja syövät parasta lihaa monta kertaa päivässä! Samalla hän pitää itseään teistä parhaana, eikä hänelle tule mieleenkään rasittaa aivojaan käyttämällä niin edistynyttä tekniikkaa kuin lovettu keppi tarkistaakseen, oletteko kaikki palanneet turvallisesti metsästyksestä! Jos teille sattuu jotain pahaa, esimerkiksi jos teidät syö sapelihammastiikeri, se ei pilaa hänen mielialaansa vähimmässäkään! Hän lähettää vain muutamia muita metsästäjiä! Hän saattaa antaa

heille oudoimpia käskyjä, joita johtajanne ei olisi koskaan keksinyt! Hän voi esimerkiksi käsketä teitä yrittämään purra sapelihammastettua tiikeriä omilla hampaillanne, ilman että saatte ottaa mukaan mitään metsästysaseita! Luuletteko, että voisitte pyytää häntä, kuten pyytäisitte päällikköä, näyttämään, miten se tehdään? Ei missään nimessä. Neoliittisella kaudella et saa puhua lainkaan päällikön läsnä ollessa! Sinun on toteltava jokaista hänen käskyään ilman pienintäkään vastalauseita! Luultavasti ajattelet, että se on hieno työ ja että kuka tahansa teistä voisi olla sellainen päällikkö? No, jos sinun ei tarvitse tietää mitään, voit ahmia ruokaa ja antaa tyhmimpiä käskyjä, joten mitä muuta voisit haluta? Ongelmana on, että kukaan teistä ei voi ottaa hänen paikkaa! Miksi ei, saatat kysyä, koska kuka tahansa teistä voisi ottaa päällikön paikan, mutta kukaan ei halua ajatella ja suunnitella niin paljon, joten se on viimeinen keino kaikille? No, se mitä ajattelet, neoliittisen päällikön paikan ottaminen, on tiukimpien kieltojen alaista! Jos neoliittinen päällikkö alkaa epäillä, että joku on kiinnostunut hänen asemastaan ja kaikista hänen titteleistään, että koko suuressa leirissä on edes yksi henkilö, jolla voisi olla sellainen ajatus, hänen ensimmäinen käskynsä on napata kyseinen henkilö ja tuoda hänet hänen luokseen! Ei puhua haastajalle, ystävystyä hänen kanssaan tai kutsua häntä leirinuotiolle. Mitkä tahansa hänen seuraavat käskynsä ovatkin, niillä on yksi yhteinen piirre. Ne saavat haastajan katumaan katkerasti, että hänellä oli koskaan tullut sellainen ajatus! Päällikkö antaa käskyt niin, että tämän ajatuksen puutteet eivät jää leirin kaikkien huomaamatta! Koko valtavan neoliittisen leirin kaikki asukkaat tulevat hyvin nopeasti siihen johtopäätökseen, että on parempi kuolla nälkään tai yrittää tappaa vanha sapelihammastiikeri itse kuin ajatella ottavansa neoliittisen päällikön paikan.

Hyvä on, ajattelet varmaan. Mutta eikö tämä kaikki tarkoita, että tällainen neoliittinen päällikkö vaikuttaa hieman idiootilta? Millainen päällikkö hän on, jos hän ei osaa tehdä mitään, ei välitä kenestäkään ja pelkää eniten, että joku ottaa hänen paikkansa? Muista tämä lopullisesti. Neoliittisella kaudella tällainen päällikkö on parempi kuin kukaan muu koko leirissä! Vaikka siellä asuisi enemmän ihmisiä kuin suurimmassa muurahaispesässä, jonka olet koskaan nähnyt! Hän on yksinkertaisesti paras koko Tasaisessa Maailmassa! Neoliittisen kauden juttu on, että parempi ihminen ei koskaan, ikinä näytä idiootilta! Kukaan ei naura hänelle tai pilkkaa häntä! Tämä voi olla teille vaikea ymmärtää, koska monet teistä ovat alistuneet paleoliittisen ajan tapaan pilkata ketä tahansa, säästämättä edes päällikköä, jopa hänen läsnä ollessaan! Loppujen lopuksi te vitsaillette usein itsestänne! Neoliittinen johtaja ei tekisi niin koskaan! Jos hän vitsailisi itsestään, esimerkiksi myöntämällä olevansa huono jousiampuja, joku saattaisi ajatella, että hän on oikeassa! Miksi? Koska hän on aina oikeassa, riippumatta siitä, mitä hän sanoo! Sieltä on vain lyhyt askel kuvitella, että joku muu on parempi ampuja kuin hän ja voisi todella ottaa hänen paikkansa. Luulen, että ponnistelujeni ansiosta teille on vähitellen käymässä selväksi, kuinka edistynyt tämä ilmiö on. Neoliittisen ajan ymmärtäminen ei ole helppoa kenellekään!

## Lihan kerääjät

Monet teistä ovat luultavasti jo kauan sitten ajatelleet, että tässä neoliittisessa ajassa on jotain vikaa. Että ette vie lihaa paremmille, koska he piilottavat sen eivätkä anna teidän edes haistaa sitä, vaikka olisitte kuolemaisillanne nälkään. Se onhan tabu! Miten voi piilottaa lihaa itselleen eikä jakaa sitä? Samoin ihmisen ampuminen, etenkin oman heimon jäsenen, on myös tabu. Jos joku tekisi niin, potkisitte hänet leiristä ulos ja antaisitte hänelle läimäyksen, jotta hän voisi huolehtia itsestään, koska ette enää luottaisi häneen. Kuinka kauan tällainen henkilö selviäisi leiristä potkittuaan? Se riippuu. Jos esimerkiksi karhu nappaa hänet, ei kovin kauan! Tällaisessa tilanteessa kukin teistä mieluummin kohtaisi sapelihammastiikerin kuin karhun, koska sapelihammastiikerit tappavat aina ensin saaliinsa, kuten hyvin tiedätte, kun taas karhu alkaa heti syödä sitä. Samoin on tabu ottaa jotain, joka kuuluu jollekin toiselle, ilman tämän suostumusta, edes antamatta vastineeksi lahjaa. Kaikki nämä asiat ovat kiellettyjä! Jos tällainen ajatus koskaan tulisi mieleenne, miettisitte pitkään ja hartaasti, kannattaako pitää ruoka itsellänne, ampua joku tai ottaa jotain häneltä ilman hänen suostumustaan. Ja monet teistä ajattelevat, että jos paremmat tekevät niin neoliittisella kaudella, niin tekin voitte! Että kun todellinen neoliittinen aika koittaa, piilotatte metsästettyjen eläinten lihan itsellenne, ette missään nimessä vie sitä paremmille, jotta he taputtaisivat teitä selkään siitä, ja viette jopa ihmisiltä heidän itse metsästämänsä saaliin kysymättä lupaa ja vastineeksi mitään antamatta! Monet teistä ajattelevat, että neoliittisella kaudella voitte tappaa heimonne jäseniä ja rikkoa kaikkia mahdollisia tabuja, koska neoliittinen päällikkö ja hänen avustajansa tekevät niin silmää räpäyttämättä. Joten miksi te ette voisi?

No, olet väärässä! Päättelyssäsi on virhe. Tämä virhe johtuu syvään juurtuneesta vakaumuksestasi, että jokainen teistä on samanlainen kuin neoliittisen kauden päällikkö. Ymmärrän, miksi ajattelet näin; se ei ole sinun vikasi. Se on paleoliittisen kauden vika, jonka aikana vietit niin paljon aikaa, että se jätti jälkensä mielesi. Ei ole niin, että lihan piilottaminen itsellesi, mikä on sinulle tabu, kuvattaisiin yhdellä neoliittisella sanalla. Neoliittinen ihminen keksii ainakin kaksi täysin erilaista sanaa tällaiselle toiminnalle! Miksi kaksi? Koska jos piilotat lihaa, jonka olet itse metsästänyt, etkä vie sitä lainkaan neoliittiselle päällikölle, jotta hänen avustajansa voisi taputtaa sinua selkään siitä, tarvitset ainakin yhden sanan sitä varten! Tämä olisi tietysti tabun rikkominen, vakava neoliittisen leirin sääntöjen rikkominen. Luulet, että se on vaikeaa, mutta pahimmillaan sinut saadaan kiinni ja potetaan leiristä. Lähdet ja ehkä löydät toisen neoliittisen leirin ennen kuin esimerkiksi nälkäinen karhu löytää sinut. Mutta sanoinhan, että neoliittinen ihminen keksii tähän ainakin kaksi sanaa. Toista sanaa, joka tarkoittaa täsmälleen samaa toimintaa, eli lihan piilottamista itselle, käytetään viittaamaan parempiin! Eikä se ole lainkaan tabu! Kun he tekevät näin, se on kaikille selvää! Neoliittinen ihminen ei huomaa lainkaan, että kyseessä on sama toiminta, vaan vain että hän käyttää siitä kahta eri sanaa, joista toinen on tabu ja toinen ei, riippuen siitä, kuka sen tekee. Tämä ei koske vain lihan piilottamista itselle. Myös oman heimon jäsenen tappamiselle on kaksi eri sanaa. Ja kuten voitte arvata, jos tappaa jonkun, se on tabu, mutta jos neoliittinen päällikkö tappaa jonkun, se on täysin oikein ja oikeudenmukaista. He eivät potki häntä leiristä sen takia! Se ei edes tule heidän mieleensä! He sanovat, että tapettu ansaitsi sen! Että hän oli syyllinen, koska hän piti lihaa itselleen tai rikkoi jotain muuta tabua. Vaikka hän olisi piilottanut itselleen vain pienen palan lihaa, paremmat sanovat, että hän rikkoi kaikki mahdolliset neoliittiset tabut! Että hänen aikomuksensa oli tappaa neoliittinen päällikkö, ottaa hänen paikkansa ja ajaa heidät kaikki metsästämään, vaikka heidän ei tarvitse tehdä niin, koska on selvää, että he ovat parempia ja kantavat asianmukaisia titteleitä. Samoin, jos ottaa jotain, joka kuuluu jollekin toiselle ilman tämän suostumusta ja tietysti ilman korvausta – neoliittisella ihmisellä on ainakin kaksi sanaa tälle teolle. Jos joku teistä tekisi niin, se olisi, kuten voitte arvata, tabu. Mutta sellainen tabu, kuin jos suunnittelisitte loukkaavaa eleä neoliittiselle päällikölle itselleen ja ennen sitä samaa loukkaavaa eleä jokaiselle hänen avustajalleen! Ja sitten haluaisitte purra heitä kaikkia, neoliittinen päällikkö etunenässä, ottaaksenne hänen paikkansa! Neoliittisella kaudella päälliköllä on erityisiä avustajia, joiden ainoana tehtävänä on todistaa teille, että tämä oli teidän aikeenne! He puhuvat niin viisaasti ja

niin pitkään aikeistanne, että uskotte sen itsekin! Luulet, että halusit todella purra neoliittista päällikköä, vaikka se on epäkäytännöllinen tapa tappaa ihminen ja olisi paljon helpompaa vain lyödä häntä päähän kivellä. Kaikki tämä olisi seurausta neoliittisen aikakauden tärkeimmän tabun rikkomisesta, nimittäin jonkun omaisuuden ottamisesta ilman hänen suostumustaan ja ilman korvausta! Ajattele nyt, mitä tapahtuisi, jos neoliittinen päällikkö tekisi näin. Näen kasvoistanne, että alatte ymmärtää! Kyllä! Neoliittinen päällikkö voisi ottaa jotain, joka kuuluu kenelle tahansa leirissä, kysymättä heidän lupaa tai edes taputtamatta heitä selkään siitä! Ja tätä toimintaa kuvattaisiin täysin eri sanalla! Se ei olisi millään tavalla yhteydessä ensimmäiseen sanaan, eikä se olisi minkään tabun rikkomista! Kukaan neoliittinen ihminen ei voisi huomata, että molemmat sanat tarkoittavat samaa toimintaa! Miksi samaa toimintaa kutsutaan kahdella eri sanalla, joista toinen on tabu ja toinen ei? Koska neoliittinen päällikkö on parempi, joten hän voi tehdä niin, ja teille jokaiselle sama toiminta olisi kauhea hyökkäys koko tasaisen maailman vallitsevaa järjestystä vastaan! Luulette, että sillä ei ole väliä, koska jos neoliittisessa leirissä asuu yhtä paljon ihmisiä kuin suurimmassa muurahaispesässä on muurahaisia, neoliittisen päällikön kestää jonkin aikaa kerätä kaikki heidän metsästämänsä saalis. Sitä paitsi, vaikka hän olisi vahva kuin karhu, hän ei pystyisi kantamaan tarpeeksi lihaa mökkiinsä ja piilottamaan sitä sinne. Loppujen lopuksi tällainen saalis on monissa tapauksissa leikattava palasiksi paikan päällä, varsinkin kun kyseessä on aikuinen mammutti. Ja vaikka neoliittisen ajan päällikkö olisi yhtä nopea kuin jousesta ammuttu nuoli ja yhtä vahva kuin kolme karhua, mistä hän löytäisi tarpeeksi suuren majan, johon mahtuisi kaikki se liha? Alat ymmärtää jotain. Neoliittisella ajalla syntyy tiettyjä ongelmia, jotka vaativat välitöntä ratkaisua. Asia on niin, että ajattelet edelleen vanhoissa, paleoliittisissa kategorioissa. Neoliittinen päällikkö ei nosta sormeakaan eikä tee mitään itse. Hän ei voisi tehdä mitään itse, koska, kuten selitin edellisessä luvussa, hän ei osaa tehdä mitään. Hän ymmärtää hyvin, että jos hän yrittäisi rakentaa majan itse, hän mokaisi sen ja jotain voisi pudota hänen päähänsä. Hän on hyvin tietoinen tästä, vaikka hän epäilemättä antaa itselleen tittelin "Suuri majanrakentaja". Joten mitä hän tekee? Erityiset avustajat rakentavat hänelle valtavan majan! Toiset avustajat vartioivat tätä majaa yötä päivää, koska kaikki neoliittisen ajan ihmiset koko leirissä tietävät hyvin, että siellä on lihaa! Tämä saattaa tuntua teistä oudolta, koska te kaikki tiedätte, missä liha on leirissänne, se on usein kuivattu näkyvillä eikä kukaan vartioi sitä. Neoliittisella kaudella kaikki vartioivat kaikkea tietyistä syistä! Neoliittinen päällikkö nimittää myös erityisiä avustajia, lihan kerääjiä, keräämään lihaa metsästäjiltä, jotka palaavat metsästyksestä. Nämä lihan kerääjät kuvailevat työtään erityisellä sanalla, joka tarkoittaa, että vaikka he ottavat leirin asukkailta mitä haluavat ilman heidän suostumustaan ja antavat vastineeksi mitään, he eivät riko mitään tabuja! He omistautuvat tehtävälleen täysin, koska he voivat pitää osan lihasta itsellään ja jopa saada siitä kiitosta!

## Suuren Hengen maja

Te kaikki pidätte kummitustarinoista. Loppujen lopuksi se on shamaaninne tavaramerkki. Ajoittain hän kertoo kummitustarinoita tai muita tarinoita nuotion äärellä, ja sitä varten hän onkin siellä, kertomassa tarinoita. Me kaikki uskomme henkiin, esimerkiksi esi-isiemme henkiin. Miksi? Koska nämä tarinat ovat mielenkiintoisia. Lisäksi on mukavaa puhua esi-isänne hengelle, tietenkin shamaanin välityksellä, vaikka jouduttekin tarjoamaan hänelle siitä palkkion. Oletteko koskaan miettineet, miksi uskotte esi-isienne henkiin, mutta kukaan teistä ei usko naisenne äidin henkeen? Oletetaan, että naisesi äiti on kuollut. Mitä teit? Koko heimo järjesti hänen hautajaisensa. Ehkä toit hänelle kukkia tai jotain muuta, kuten on tapana. Naistesesi äidin ruumis on säilytetty, esimerkiksi kivien alla tai poltettu, riippuen heimosi tavoista. Mutta antaisiko kukaan shamaanille edes pähkinän mahdollisuudesta puhua hänen hengelleen? Shamaani olisi järkyttynyt, jos joku lähestyisi häntä tällaisella pyynnöllä! Hän puhuisi siitä monien leiritulien äärellä, koska se on todellakin leiritulitarina. Mutta hän ei olisi koskaan itse keksinyt sitä, koska kukaan ei usko naisensa äidin henkeen. Oletko koskaan miettinyt, miksi näin on? Vastaus on yksinkertainen. Uskot esi-isiesi henkiin, mutta naisesi äiti ei ole esi-isäsi! Kuten selvästi näet, on tarinoita, joihin uskotaan, ja tarinoita, joihin ei uskota.

Kuvittele nyt, että joku teistä nousee seuraavan leirinuotion ääressä ja kertoo shamaanille, ettei usko tähän tarinaan. Eikä hän usko mihinkään shamaanin tarinoista. Ja että koko tasainen maailma on luotu mammutin ulosteesta, ja että ensimmäiset ihmiset kuoriutuivat munista, no, yksinkertaisesti mitään. Mitä tapahtuisi? Shamaani tietysti suuttuisi. Hän käskisi teidän suudella mammutin kärsää ja sanoisi, ettei hän enää viihdytä teitä. Hän menee teidän kanssanne metsästämään, parantaa teitä sairauksista, kerää yrttejä ja sen lisäksi kertoo teille kaikenlaisia mielenkiintoisia tarinoita, ja teillä on silti valittamista. Sen lisäksi hänen täytyy selittää tytön näkemisestä hulluiksi tuleville nuorille miehille, että heidän pitäisi siepata tyttö, ikään kuin heidän isänsä ei voisi selittää sitä heille. Jos et usko hänen tarinoitaan, kerro omasi ja usko niihin, hän ei välitä enää. Sinun pitäisi pyytää häntä vähintään kolme päivää kertomaan uusi kummitustarina, sanoen hänelle, että uskot jo kaiken, vain jotta hän kertoisi sinulle jotain hienoa, koska sinun on myönnettävä, että shamaanisi on hyvä puhuja.

Kuten voit arvata, neoliittisella kaudella tilanne on täysin erilainen. Ei ole niin, että kaikki uskoisivat naisensa äidin henkeen ja toisivat shamaanille herkkuja kuullakseen vielä kerran, mitä tämä sanoisi hänelle, jos olisi vielä elossa. Kaikki tietävät täydellisesti, mitä tämä sanoisi, koska naisesi äiti sanoo aina enemmän tai vähemmän samaa. Jokainen teistä, jolla on nainen, tietää täydellisesti, mitä hänen äitinsä sanoo, ennen kuin tämä edes avaa suunsa. Neoliittinen aika on hienovaraisempi ilmiö, vaikka tarinoistani saatat olla päätellyt, että neoliittiset ihmiset ovat hieman outoja. Mutta he eivät ole niin outoja kuin saatat ajatella. Neoliittiset ihmiset uskovat myös erilaisiin tarinoihin. Ero on siinä, että kun neoliittinen kausi saapuu, ei ole enää sinun asiiasi, uskotko johonkin vai et. Jos neoliittinen shamaani kertoo tarinan tulen äärellä, on parempi, että uskot siihen. Missään tapauksessa ei pidä sanoa hänelle, että jokin hänen tarinassaan ei sovi sinulle. Luultavasti ajattelet, että hän loukkaantuu, aivan kuten sinun shamaanisi loukkaantuisi, ja pahimmillaan joudut pyytämään häntä olemaan typerä ja jatkamaan mielenkiintoisten asioiden kertomista. Et tiedä, kuinka väärässä olet!

Keskity nyt, koska aion kertoa sinulle jotain, mikä saattaa olla sinulle vaikeinta ymmärtää koko oppaassani. Ei ole täysin totta, että neoliittisen kauden parhaat ihmiset eivät tiedä mitään. Sekä neoliittinen päällikkö että neoliittiset shamaanit hallitsevat erityisen taidon, jota kellään teistä, shamaani mukaan lukien, ei ole. Jopa harvat tavalliset neoliittiset ihmiset pystyvät tähän, mutta neoliittinen päällikkö ja shamaanit tekevät sen vaistomaisesti. Lisäksi, kun ymmärrätte, mikä se on, tulette hämmästyämään! Selitän sen esimerkin avulla. Kuvittele, että naapurustossasi on luola. Yhtäkkiä huomaat olevasi sen suulla. Mietit, onko luolassa esimerkiksi karhuja vai ei. Tiedän, että aiot sanoa, että on hyvä idea sytyttää tuli luolan suulle, tehdä savua tai ainakin huutaa, matkimalla jonkin eläimen ääntä, houkutellakseen karhun ulos, jos se on siellä. En puhu siitä, mitä pitäisi tehdä. Kysyn, ajatteletko, että luolassa on karhu vai ettei siellä ole karhua. No, ehkä siellä on, ehkä ei, sanot. Ja olet

oikeassa! Uskot, että luolassa voi olla karhu, ja ehkä siellä ei ole, mutta et ole varma. Jos joku kysyy teiltä, onko luolassa karhu, sanotte, että ette tiedä. Kuvitelkaa nyt, että olette tarkkailleet luolan sisäänkäyntiä jonkin aikaa ja hetki sitten näitte karhun menevän sisään. Ja jälleen kysyn sinulta saman kysymyksen. Luuletko, että luolassa on karhu? Katsot minua jälleen hämmentyneenä ja pelkäävät vastata, koska kysymys tuntuu sinusta typerältä. Siinä ei ole mitään typerää, mutta et vain koskaan kysyisi itseltäsi tätä kysymystä tällaisessa tilanteessa. Tietenkin vastaat, että luolassa on karhu, koska näit sen juuri menevän luolaan! Sinä vain tiedät sen! Ja nyt vaikein kysymys: Voitko tietää, että luolassa on karhu, mutta uskoa, että sitä ei ole siellä? Toistan sen vielä kerran, jotta ymmärrät, mitä tarkoitan. Seisot luolan suulla, tiedät, että sisällä on karhu, mutta samalla uskot, että siellä ei ole karhua. Voitko edes kuvitella sellaista? Sanon heti, että sellainen kyky – tietää yksi asia, mutta uskoa päinvastaista – on sinun ulottumattomissasi. Edes keskimääräinen neoliittinen ihminen ei pystyisi hallitsemaan sitä! Se olisi mahdollista vain parhaimmille heistä, neoliittiselle päällikölle ja hänen shamaanilleen.

Annan sinulle monia esimerkkejä siitä, miksi heidän on yksinkertaisesti hallittava tämä tietty taito. Yhden niistä tiedät jo. Esimerkiksi neoliittisen ajan päällikkö tietää hyvin, ettei hän osaa rakentaa majoja. Tästä huolimatta hän uskoo pystyvänsä siihen täydellisesti! Hän antaa itselleen epäilemättä tittelin "Suuri majanrakentaja" ja uskoo vakaasti, että jos hänellä olisi hetki vapaa-aikaa, hän näyttäisi kaikille, kuinka majoja rakennetaan! Kaikki neoliittisen kauden ihmiset tulisivat kaukaa ihailemaan hänen rakentamaansa majaa! Tämä maja olisi niin upea, että siitä puhuttaisiin jokaisen leiritulen äärellä! Linnut pelkäisivät lentää hänen majansa yli, jotta eivät vahingossa paskoisi sen päälle! Valitettavasti hänen kiireinen aikataulunsa ei salli hänelle yhtään vapaapäivää, joten hän on pakotettu delegoimaan tämän tehtävän avustajilleen, jotka rakentavat majan hänen puolestaan. Se ei tule olemaan kunnollinen maja, mutta ei se haittaa, hän on valmis tekemään tämän uhrauksen. Tämä ei koske vain mökkien rakentamista. Kuten olen jo kertonut, neoliittinen päällikkö ei tiedä mitään, eikä hän siksi osaa ampua jousella. Hän tietää, ettei osaa sitä, eikä hän koskaan menisi esimerkiksi metsästämään, missä hänen henkensä voisi riippua tästä taidosta. Mutta samalla hän antaa itselleen tittelin "Paras jousiampuja" ja uskoo olevansa erinomainen jousiampuja! Ajoittain leirissä järjestetään jousiammuntakilpailu, jossa hän voittaa säännöllisesti ensimmäisen palkinnon! Luulen, että minun ei tarvitse selittää teille, että hän ei edes kosketa jousen jänteeseen eikä kukaan näe hänen ampuvan, mutta kohde, johon hänen nuolensa on osunut keskelle, on esillä hänen majansa edessä. Päällikkö tietää täydellisesti, että heikokinkin sapelihammastiikeri repisi hänet palasiksi. Jos joku kertoisi hänelle, että leirin lähellä on nähty sapelihammastiikeri, hän ryntäisi majalleen ja määräisi lisää avustajia vartioimaan itseään. Hän tekisi tämän niin nopeasti, että vain hänen jälkeensä jäänyt haju viittaisi siihen, että hän ei halunnut pakottaa sapelihammastiikereitä alistumaan hänen läsnäololleen. Tästä huolimatta hän olisi antanut itselleen arvonimen "Suuri sapelihammastappaja" ja uskonut vakaasti, että leirin lähellä nähty sapelihammas oli erittäin onnekas! Se oli onnekas päivä, koska jos se olisi kohdannut hänet, neoliittisen päällikön, päällikkö olisi repinyt sapelihammastiikerin palasiksi, ei sapelihammastiikeri päällikköä! Tämä poikkeuksellinen kyky tietää yksi asia ja uskoa päinvastaista on avainasemassa, kun halutaan ymmärtää "Suuren hengen majan" rakentamisen taustalla oleva ajatus. Päällikkö käskää avustajiaan rakentamaan tällaisen majan, jotta hän voi puhua siinä Suuren Hengen kanssa. Kuka on Suuri Henki, saatat kysyä? Se on jotain esivanhempien henkien kaltaista, joiden kanssa voi puhua shamaanin välityksellä. On kuitenkin joitakin hienoisia eroja. Kukaan ei ole koskaan nähnyt Suurta Henkeä, mutta hän näkee tietysti kaikki. Jostain salaperäisestä syystä hän ei kuitenkaan puhu kaikille, vaan vain neoliittiselle päällikölle välittääkseen hänelle tahtonsa. Lisäksi, jos kertoisit päällikölle, että Suuri Henki oli juuri sanonut sinulle jotain, hän ei edes kysyisi, mitä hän oli sanonut! Tämä viaton lausunto kuulostaisi päälliköltä vakavalta rikkomukselta neoliittisen kauden tiukimmasta tabusta! On kuin Suuri Henki ei olisi oikeutettu puhumaan kenellekään, esimerkiksi sinulle, vaan hänen täytyisi puhua sinulle päällikön kautta! Suuri Henki ei yksinkertaisesti saa tehdä sellaista, koska se rikkoisi neoliittisen kauden suurta tabua. Silloinhan kaikki haluaisivat puhua Suuren Hengen kanssa itse ja kertoa muille, mitä hän oli sanonut heille leiritulella. Suuri Henki, vaikka ei ehkä olekaan

neoliittinen ihminen, on kuitenkin neoliittisen ajan henki, joten hän ei voi rikkoa neoliittisia tabuja, eikä hän voi edes vihjata, että päällikkö ei olisi paras. Päinvastoin, päällikkö on se, joka vihjaa, että Suuri Henki, vaikka hän näkee kaikki ja kaikkialla, ei puhu, tai toisin sanoen, ei puhu kenellekään muulle kuin tietysti päällikölle, erityisessä Suuren Hengen majassa, jonka päällikkö on rakentanut hänelle.

Suuri Henki on erittäin mielenkiintoinen hahmo, ja varmasti on monia mielenkiintoisia tarinoita hänestä, joita neoliittisen ajan ihmiset kertovat toisilleen leirinuotioiden äärellä tasaisella maapallolla. Nämä tarinat eivät kuitenkaan ole samanlaisia kuin sinun tarinasi. Luulen, että neoliittinen kausi osoittaa tässä suhteessa tyypillistä innovatiivisuuttaan. Kuuntelet esimerkiksi tarinoita siitä, kuinka maailma luotiin mammutin ulosteesta. Tämä tarina on kuitenkin mielenkiintoinen, mutta ei täysin hyödyllinen neoliittisen ajan näkökulmasta. Se ei tarkoita, että sinulla olisi mitään erityisiä velvollisuuksia mammutteja kohtaan. Esimerkiksi, että teidän ei pitäisi tappaa ja syödä niitä, kuten teillä on tapana, koska se uhkaa niiden sukupuuttoa. Voitteko kuvitella maailmaa, jossa mammutteja ei enää ole, koska ne ovat kuolleet sukupuuttoon? Neoliittisella kaudella otetaan käyttöön metsästyskieltoja, jotta estetään eri eläinten sukupuutto, koska silloin tapahtuu väistämätön ihmiskunnan katastrofi ja kaikki ihmiset kuolevat sukupuuttoon. Jotkut teistä luultavasti ajattelevat, että jos metsästyksen kielletäisiin, ihmiskunnan katastrofi tapahtuisi paljon aikaisemmin, koska ihmiset kuolisivat nälkään. Kyse ei ole ihmiskunnan katastrofista. Kyse on siitä, että jos neoliittisen kauden päällikkö asettaa kiellon, teidän on noudatettava sitä! Jos hän kertoo tarinan, teidän on uskottava se! Kuvitellaanpa esimerkiksi, että hän esittää erilaisen version maailman luomistaruusta. Maailma ei syntynyt mammutin ulosteesta, hän sanoo, vaan se luotiin harkitusti Suuren Hengen toimesta, hyvin kauan sitten. Sama Suuri Henki, joka asuu erityisessä majassa, jonka rakensin hänelle! Ensimmäiset ihmiset eivät myöskään kuoriutuneet munista, vaan Suuri Henki loi heidät. Kaikki tämä, koko litteän maailman luominen, mukaan lukien ihmisten luominen, kesti Suurelta Hengeltä vain muutaman päivän. Hän kertoo sinulle päivittäin tarkalleen, miten se tapahtui, ikään kuin hän olisi ollut itse paikalla. Hyvä on, mutta miksi tämä tarina on parempi kuin mammutin ulosteesta kertova? Se on hyvin yksinkertaista! Ensinnäkin on kiellettyä olla uskomatta tätä tarinaa. Päällikkö tietää omalla erityisellä kyvykkyydellään, että hän keksi tarinan itse, että hän ei ollut paikalla ja että se ei voi olla totta. Hän tietää tämän yhtä varmasti kuin sinä tiedät, että jos karhu tuli luolaan hetki sitten, luolassa on karhu! Mutta samalla hän uskoo vakaasti, että tarina Suuresta Hengestä on totta ja että jokaisen neoliittisen ihmisen velvollisuus on uskoa siihen! Vaikka hän muuttaisi tarinan yksityiskohtia useita kertoja, hän uskoo aina viimeisimpään versioon ja vaatii tätä uskoa tiukasti jokaiselta teistä. Neoliittisella kaudella et voi valita, mihin uskot. Et voi esimerkiksi jatkaa uskomista versioon mammutin ulosteesta. Et voi kertoa neoliittiselle päällikölle, että hänen tarinansa on hieno, mutta toinen oli hienempi. Mikä tahansa harkitsematon kysymys, kuten mitä Suuri Henki on luonut sen jälkeen, kun hän loi koko litteän maailman monta vuotta sitten ja se kesti häneltä useita päiviä – mikä tahansa tällainen kysymys on loukkaus neoliittiselle päällikölle! Mikä tahansa vihjaus siitä, että koska Suuri Henki pystyi luomaan koko litteän maailman muutamassa päivässä, hänellä on varmasti ollut runsaasti aikaa rakentaa itselleen maja – mikä tahansa tällainen vihjaus olisi kuin sarja päällikölle osoitettuja loukkaavia eleitä peräkkäin! Mikään selitys ei auta, että maailman luominen on varmasti ollut vaikeampaa kuin majan rakentaminen, joten jos Suuri Henki ei rakentanut itselleen majaa, hän ei selvästikään tarvinnut sellaista. Jokainen mies olisi rakentanut itselleen kolme majaa ja maalannut erilaisia metsästyskohtauksia läheisen luolan seinille, jos hänellä olisi ollut yhtä paljon aikaa ja uskomattomia mahdollisuuksia kuin Suurella Hengellä. Suuren Hengen majan rakentaminen ei ehkä ollut paras idea, koska se maksoi paljon ruokaa niille, jotka rakensivat sen ja eivät voineet metsästää tuona aikana. Lisäksi se oli hieman loukkaavaa Suurta Henkeä kohtaan, koska hän on jopa päällikköä parempi, joten miksi päällikkö päättäisi, missä Suuri Henki asuu? Koska kukaan meistä ei uskaltaisi kertoa päällikölle, missä hänen pitäisi asua, miksi päällikkö käyttäytyy näin Suurta Henkeä kohtaan? Ette halua tietää, mitä tapahtuisi miehelle, jolla olisi epäonni sanoa jotain sellaista neoliittiselle päällikölle. Se olisi niin kauheaa, että jos joku teistä tekisi niin eläimelle metsästyksen aikana, hänet potettaisiin leiristä samana

päivänä! Kaikki pelkäävät yksinkertaisesti nukkua samassa leirissä miehen kanssa, joka on kykenevä tekemään sellaista. Loppujen lopuksi metsästys on eläimen tappamista. Silti teille ei tulisi koskaan mieleen tehdä kenellekään sitä, mitä neoliittinen päällikkö ilman pienintäkään vaivannäköä keksisi ja määräisi tehtävän sellaiselle onnettomalle henkilölle kuvatussa tilanteessa. On tärkeää muistaa, että neoliittisella kaudella selityksen järkevyyks riippui siitä, kuka sen esitti. Jos sen esitti joku ylempi, se oli tietysti täysin oikea, eikä sitä kannattanut miettiä liikaa. Jos sen esitti joku alempi, se saattoi olla järkevä tai ei. Kaikki riippuu siitä, onko se yhdenmukaista neoliittisten ihmisten leiritulilla kuultujen tarinoiden kanssa.

## Se

Mietin, kerronko teille tästä, mutta tunnen olevani jonkin verran vastuussa tilanteesta. Minulla oli aavistus siitä, ja tänä aamuna olen varma, että tämä opas on ehkä hieman liian intensiivinen. Suuri määrä materiaalia vaikeuttaa uuden sisällön omaksumista. Seuraava asia tapahtui. Yksi teistä tuli aamulla shamaanin luo ja pyysi häntä opettamaan teille, miten lovettua keppiä käytetään. Kuten tiedätte, tämä on laskutapa, jonka vain muutama ihminen heimossanne tuntee. Shamaani tietää sen myös, mutta hän kertoi minulle: "Minulla oli tunne, että jotain oli vialla, koska hän näytti surulliselta ja pystyi tuskin seisomaan jaloillaan." Joten hän kysyi tältä henkilöltä, miksi hän tarvitsi lovettua keppiä. Toinen mies alkoi selittää välttelevästi, että hän halusi olla neoliittinen mies. Shamani yhdisti tämän luonnollisesti minuun. Hän veti hieman miehen kielellä, ja kävi ilmi, että hyväntuulinen kaveri oli palannut eilen illalla naisensa luo ja kertonut hänelle neoliittisesta ajasta. Että neoliittisella miehellä olisi kaksi sanaa jokaista toimintaa varten eikä hän ymmärtäisi, että ne ovat yksi ja sama asia. Hänen naisensa ymmärsi tämän omalla tavallaan ja alkoi esittää hänelle erilaisia vaatimuksia. Shamaani arvasikin tämän, joten hän kysyi mieheltä vain "kuinka monta kertaa?", ja mies vastasi "paljon". Kuten kaikki tiedätte, tämä sana voi tarkoittaa mitä tahansa lukua, ja sitä käytetään aina, kun luku on suurempi kuin kolme. Shamaani pelästyi, kertoi miehelle, että tämä oli täysin unohtanut, miten lovettua keppiä käytetään, antoi hänelle välittömästi metsästyskiellon tälle päivälle ja antoi hänelle juotavaksi joitakin yrttejä. Mies nukahti majaan, ja ennen nukahtamistaan hän mutisi jotain siitä, että luolassa oli karhu ja että siellä ei ollut karhua, mutta shamaani sanoi, että noiden yrttien ottamisen jälkeen kaikki puhuvat hölynpölyä, joten hän ajatteli, että se saattoi johtua niistä. Siitä huolimatta hän sai loput selville naiselta. Nainen vastasi samaan kysymykseen myös "paljon", mutta kertoi shamaanille myös, että hän oli aina tuntenut olevansa neoliittinen nainen ja että kaikkien pitäisi seurata uusimpia trendejä, koska hän ei halunnut loistaa koko heimon edessä.

Rakkaat ystävät, tässä on tapahtunut väärinkäsitys. Ja myönnän, että se on suurelta osin minun syytäni. Aloitetaan alusta. En ole koskaan väittänyt, että neoliittisella ihmisellä olisi kaksi sanaa jokaiselle toiminnalle. On vain niin, että joillekin toiminnoille hänellä olisi vähintään kaksi sanaa, joiden merkitys riippuisi siitä, kuka toiminnan suoritti. Siitä huolimatta neoliittisen ihmisen kieli ei olisi rikkaampi kuin teidän kielenne. Se olisi vain erilainen. Neoliittisella ihmisellä ei todennäköisesti ole lainkaan sanoja kuvaamaan tiettyjä toimintoja, mukaan lukien se, josta shamaani kysyi! Eilen illalla käytyä keskustelua ei voida lainkaan kääntää neoliittisen ihmisen kielelle! Hän ei tietäisi oikeita sanoja! Hän osoittaisi tarkoittamansa eleillä, koska jos hän nimittäisi tiettyjä toimintoja, hän tietäisi vain erittäin loukkaavia sanoja niitä kuvaamaan. Yksinkertaisesti sanottuna, joitakin sanoja olisi enemmän, toisia vähemmän tai ne saattaisivat jopa kadota kokonaan! Jotkut sanat olisivat edelleen olemassa, mutta niiden merkitys muuttuisi. Uusia tabuja ilmestyisi, ja jotkut vanhat saattaisivat kadota. Itse asiassa tämä ilmiö esiintyy myös teidän keskuudessanne, vaikkakaan ei niin pitkälle kehittyneessä muodossa kuin neoliittisella kaudella. Esimerkiksi monet teistä ovat ehkä ajatelleet, että neoliittinen päällikkö on valehtelija, koska hän uskoo tiettyihin asioihin ja tietää, että ne eivät ole totta. Valehteleväminen on tietysti tabu. Jos joku ei kerro totuutta, et voi uskoa häntä, et voi luottaa häneen. Ja mikä se on, jos saan kysyä, totuus? No, sanan "totuus" merkitys paleoliittisella ja neoliittisella kaudella on täysin erilainen! Valehteleväminen on edelleen tabu, jopa neoliittisella kaudella, ja ainoa asia, joka muuttuu, on totuuden merkitys. Yrität olla valehtelematta, mutta kerro minulle – puhuiko shamaanisi totta, kun hän sanoi unohtaneensa, miten lovettua keppiä käytetään? Tarkkaan ottaen hän valehteli. Mutta shamaani ei voi aina puhua totta, ja sinä tiedät sen hyvin. Hän teki kaiken, mitä pystyi sen miehen hyväksi! Hän antoi hänelle yrttijuomia, antoi hänelle vapaata – syyttäisittekö häntä siitä, että hän ei opettanut hänelle, miten lovettua keppiä käytetään? Tietenkään ette. Mies ei olisi sitä muutenkaan ymmärtänyt, vaikka hän olisi ollut täysin terve, koska se vaatii paljon aikaa ja harjoittelua. Olet varmaan utelias tietämään, mikä on totuus neoliittiselle ihmiselle? Se on hyvin yksinkertaista! Totuus on se, mitä neoliittinen päällikkö sanoo! Voit olla varma, että kaikki neoliittisen leirin asukkaat

varovat eniten valheita! Voit luottaa heihin täysin tässä asiassa! Jos joku neoliittisista ihmisistä alkaa puhua unissaan, hänen naisensa herättää hänet välittömästi! Miksi? Jotta hän ei valehtelisi! Ja jos vaimolla oli jostain syystä jotain valittamista miehelleen, hän voisi ilmoittaa ylemmälle taholle, että hänen miehensä valehteli unissaan väittäen, että hän osasi ampua jousella paremmin kuin neoliittinen päällikkö itse! Tällaisen käyttäytymisen kaikkien hienouksien selittäminen ylittää luultavasti minun selityskykyni ja varmasti sinun ymmärryksesi. Mutta ei ole mitään pelättävää, jokainen teistä pystyy hallitsemaan taidon ajatella kuin todellinen neoliittinen ihminen. Joillakin se vie kauemmin, toisilla vähemmän. No, niin se vain on.

Tässä koko tarinassa on vielä yksi mielenkiintoinen asia, johon haluaisin kiinnittää huomionne. Luultavasti mietitte, mitä neoliittinen shamaanin tekisi, jos hän olisi teidän shamaaninne paikalla. Mistä hän tietäisi, ansaitseeko henkilö vapautuksen metsästyksestä? Miten hän arvioisi, onko hän todella sairas? Juoksisiko hän neoliittisen päällikön majalle kysymään siitä? Ei tietenkään! Teidän shamaaninne arvioi ensi silmäyksellä, että jotain oli vialla ja että tässä kunnossa hän ei voinut antaa miehen mennä metsästämään. Hän näki yksinkertaisesti, että mies ei pystyisi jännittämään jousen! Entä neoliittinen shamaanin? Hänkin tekisi päätöksen itse, vaikkakin hieman eri perusteiden pohjalta.

Selittääkseni teille tämän hienovaraisen eron, minun on ensin mainittava jotain, jonka olette ehkä jo arvanneet. Varmuuden vuoksi selitän sen sinulle, jotta vältetään väärinkäsityksiltä. Neoliittisella kaudella asiat eivät ole kuten teillä, jossa syötte ateriat yhdessä tai ainakin vaihdatte erilaisia ruokia naapureidenne kanssa, ja kaikki liha säilytetään yhdessä paikassa, jonka sijainnin kaikki tietävät. Ehdottomasti ei! Jokaisella neoliittisella ihmisellä oli oma ruokakomero, ja jokainen yritti pitää sen salassa. Jos mahdollista, he yrittivät naamioida tai piilottaa sen jollain tavalla. Suosittu tapa oli myös pitää ruokaa raskaan kiven alla, jonka nostaminen vaati huomattavaa voimaa. Lisäksi oli erilaisia piilopaikkoja, kuten omaisuuden hautaaminen maahan tai piilottaminen vain itselleen tiedossa oleviin luoliin. Neoliittiset shamaanit ovat jo alkaneet kesyttää susia juuri tätä tarkoitusta varten. Miksi he tarvitsevat sutta, saatat kysyä, koska se voi purra jotakuta? He tarvitsevat sutta juuri siksi, että se voi purra jotakuta! Vain tällainen kesytetty susi joutuu ensin oppimaan, ketä purra ja ketä ei. Tämä on neoliittinen susi, joka tietää tarkalleen, kuka on parempi ja kuka huonompi. Kun se näkee jonkun paremman, eli sen, joka vartioi ruokakomeroa, se ei edes ajattele purevansa häntä! Ja kun se näkee jonkun huonomman, se puree häntä ja saa jopa lihaa paremmalta siitä! Jopa neoliittisen päällikön ruokakomero on vartioitu, mutta se on silti melko helppo tunnistaa. Sinun tarvitsee vain laskea, kuinka monta päällikön aseistettua avustajaa vartioi sitä. Mitä päällikön aseistettujen avustajien lukumäärällä on tekemistä ruokakomerojen sisällön kanssa? Päällikön aseistettujen avustajien lukumäärä on kuin savu tulesta, jolla paistetaan jotain maukasta! Siksi laskemisen taito on neoliittisella kaudella yhtä tärkeää kuin karhun hajuaisi! Nyt kun ymmärrät, että jokaisella neoliittisella ihmisellä on ruokakomero ja vähintään yksi piilotettu kätkö, on selvää, että myös neoliittisella shamaanilla on oma ruokakomero, vain hieman suurempi ja monilla piilotetuilla kätköillä, koska shamaanina hän on loppujen lopuksi parempi. Mitä ruokakomeroilla on tekemistä shamaanin päätöksellä myöntää vapautus? Loppujen lopuksi vapautus annetaan sairaalle, ei nälkäiselle, eikö niin? Niin luultavasti ajattelet. Ja olet väärässä. Neoliittisen shamaanin ruokakomero on perustavanlaatuinen. Kuten tiedät, jokaiselle shamaanille, myös omallesi, on tuotava herkkuja. Riittää, että lupaat tuoda jotain, koska hän tuntee sinut hyvin. Tämä tapa tuoda shamaanille herkkuja jatkuu neoliittisella kaudella. Asia on niin, että jos et tuo hänelle mitään, olet terve kuin pukki! Jos tuot jotain, hän käskee sinun pitää huolta itsestäsi. Jos tuot jotain isompaa, terveytesi herättää hänessä huolta. Jos tuot vielä enemmän, hän saattaa antaa sinulle yrttijuomia ja jopa kirjoittaa sinulle sairaslomatodistuksen. Ja niin edelleen, kunnes tuot niin paljon ruokaa, että tuskin pystyt kantamaan sitä! Luuletko, että hän sitten sanoo, että olet kunnossa ja vahva kuin karhu, koska pystyit tuomaan niin paljon ruokaa yksin? Päinvastoin! Tilasi kauhistuttaa häntä! Hän sanoo olevansa yllättynyt, että olet vielä elossa, antaa sinulle sairaslomatodistuksen ja käskee sinun palata muutaman päivän kuluttua, kun näytät enemmän ihmiseltä ja vähemmän elävältä ruumiilta, kuten nyt...



## Tabu-tabu-tabu

Tänään opimme erityisestä neoliittisen ajan tabusta. Se on tabu, josta ette ole koskaan ennen kuulleet. Ette keksisi sitä itse, vaikka istuisitte koko heimonne kanssa ja tekisitte päiväkausia muuta kuin keksisitte outhoja tabuja. Teillä ei tietenkään ole sille termiä, mutta luultavasti olette sitä mieltä, että neoliittisilla ihmisillä oli ainakin kaksi. Luulen, että yllätän teidät hieman. Heilläkään ei ole yhtään. Se on erityinen tabu. Tämän luvun tarkoituksia varten olen kutsunut sitä "tabu-tabu-tabuksi" tai "kielloksi, jota ei saa asettaa eikä rikkoa". Tämä nimi saattaa tuntua sinusta oudolta, mutta selitän kaiken hetken kuluttua. Kerro ensin, mistä tiedät, että jokin asia on tabu? No, ensinnäkin leiritulella kerrotuista tarinoista, erilaisista vanhoista tarinoista, joita olet kuullut lapsesta asti. Monissa näistä tarinoista tehdään selväksi, että jokin asia on kielletty. Itse asiassa opit hieman isältäsi, shamaanilta tai jopa ikätovereiltasi. Eri lähteistä. Entä jos jokin asia ei ole kielletty? Silloin se ei ole, sanot. Silloin voit tehdä sen, koska kukaan ei ole kieltänyt sitä. Jos otat sen kirjaimellisesti, yksinkertaisella paleoliittisella mielellä, niin se onkin totta. Mutta neoliittinen aika, kuten olen yrittänyt osoittaa teille, asettaa ihmiselle uusia haasteita. Vastatakseen näihin uusiin haasteisiin neoliittinen ihminen keksi kiellot, joita ei saa asettaa eikä rikkoa. Eikä tämä ole mitään poikkeuksellista tietoa, joka on vain harvojen saatavilla. Se ei ole, jos saan käyttää vertailua, neoliittisen ajan lovettu keppi. Päinvastoin. Jokainen neoliittinen ihminen ymmärtää tämän, vaikka kukaan ei koskaan myöntäisi, että tällainen tabu on olemassa. Jos hän myöntäisi sen, hän rikkoisi tavallaan kieltoa, rikkoisi tabua. Mutta hän ei koskaan ylitä sitä! Näen, että silmänne sumenevat ja ilmeenne osoittavat melko maltillista ymmärrystä. Joten siirrytäänpä muutamiin esimerkkeihin.

Monilla teistä on veljiä ja sisaria. Sisarten kanssa tilanne vaihtelee, koska jotkut heistä ovat niin ilkeitä, että toivoisit jonkun lopulta sieppaavan heidät. Ette puhu heidän kanssaan paljon, koska heillä on omat asiansa ja teillä omat. Siitä huolimatta jokainen teistä tietää, että jos kertoisitte heille, että ette malta odottaa päivää, jolloin heidät siepataan, he heittäisivät teitä kaikella, mitä löytäisivät, ja yleensä lyövät teitä. He olisivat vihaisia kuin ampieiset, vaikka itsekkin maltaisivat odottaa sitä päivää, mutta he eivät myöntäisi sitä kenellekään. Tietenkin veljelläsi voi olla myös ikävä luonne, mutta veli on veli. Ainakin niin sanotaan sinun maailmassasi, paleoliittisella kaudella, vaikka neoliittisella kaudella tämä sanonta saisi joissakin tapauksissa hieman omituisen merkityksen. Selitän hetken kuluttua, miksi.

Tähän asti olet ehkä ajatellut, että neoliittisella kaudella oli haittapuolensa vähemmän onnekkaille, mutta jos olet paremmassa asemassa, sillä on silti jotain tarjottavaa. Intuitiosi on yleisesti ottaen oikea, mutta jopa parhailla on ongelmansa neoliittisella kaudella. Selitän tämän sinulle hetken kuluttua. Kuvittele, että olet todellinen neoliittinen ihminen, ja vieläpä yksi parhaista. Sinulla on monia veljiä, ja siksi jokainen heistä on myös neoliittinen ihminen ja yksi parhaista. Kuvittele nyt, että eräänä päivänä saat iloisen uutisen, että yksi veljistäsi saa pian neoliittisen päällikön kaulakorun! Luultavasti ajattelet, että sinun pitäisi käydä uimassa läheisessä joessa tai voidella hiuksesi mammutinrasvalla, jotta näyttäisit arvokkaalta päällikön kaulakoruseremoniassa veljesi puolesta. Lisäksi olisi kiva keksiä itsellenne hieno titteli, jotta kaikki ajattelisivat, että olette loistavia jossakin, mikä on aina ollut unelmanne, mutta missä olette aina olleet melko keskinkertaisia. Kuten neoliittisella kaudella usein on, olette sekä oikeassa että väärässä. Olette oikeassa siinä, että seremonia ei ohita teitä. Mutta joessa kylpeminen tai mammutin rasvan levittäminen hiuksiin ei ole missään nimessä suurin ongelmasi. Suurin ongelmasi on, että olet jo kuollut. Olet yhtä kuollut kuin mies, joka on metsästyksessä jättänyt huomaamatta sapelihammastiikerin, mutta se on juuri siellä ja aikoo tehdä sen, mitä tiikerit parhaiten osaavat. Neoliittisessa ajassa hyvä uutinen ei ole hyvä uutinen kaikille, mutta neoliittiset ihmiset haluavat saada sen kuulostamaan mahdollisimman hyvältä luontaisen iloisuutensa vuoksi. Jos veljesi tulee neoliittiseksi päälliköksi, voit olla varma, että sinulle ja muille veljillesi sattuu pian jonkinlainen onneton tapaturma. Mielenkiintoista on, että jokaiselle teistä tapahtuu jotain täysin erilaista. Miksi näin on? Koska neoliittisen kauden jatkuva ja erittäin tyypillinen piirre on neoliittisen päällikön perheen korkea kuolleisuus. Tämä kuolleisuus voi ulottua myös naapureihin tai ystäviin, ja joskus jopa tuttaviin,

joihin se vaikuttaa. Lisäksi jokainen neoliittinen mies uskoo, että tässä ei ole mitään outoa. Se on hänelle täysin luonnollista! Jos jotain pahaa tapahtuisi useille veljille paleoliittisessa leirissä ja vain yksi selviäisi hengissä, puhuisit siitä pitkään, järkyttyneenä tapahtumasta. Se, että vain yksi selvisi hengissä, tuntuisi sinusta oudolta. Neoliittinen ihminen on myös utelias ja kyselee mielellään kysymyksiä. Kuitenkin kysymys siitä, missä uuden neoliittisen päällikön veljet ovat, mitä heille tapahtui, tuntuu hänestä niin mielenkiinnottomalta, että hän ei koskaan, ikinä kysy sitä. Kielsikö joku häntä kysymästä tällaista kysymystä? Kukaan ei ole kieltänyt häntä! Hän käyttäytyy ikään kuin hänellä olisi juuri sillä hetkellä mielessään täysin eri asiat, jotka sattumalta eivät liity uuden päällikön veljiin! Hän saattaa yhtäkkiä alkaa pohtia kaikenlaisia kysymyksiä, joista hän ei ole tähän asti välittänyt lainkaan. Näyttää siltä, kuin hän olisi yhtäkkiä unohtanut, että uuden neoliittisen johtajan veljet ovat koskaan olleet olemassa! Hän ei mainitse heitä lainkaan, vaikka hän olisi tuntenut heidät ja vaikka he olisivat taputtaneet häntä selkään joka päivä pitkään aikaan! Ulkopuolisille tämä outo ilmiö saattaa näyttää siltä, kuin joku olisi kieltänyt häntä kysymästä heistä. Mutta neoliittisella kaudella ei ole sallittua kieltää tällaista kysymystä, koska tällainen kielto merkitsisi, että joku välittää tällaisesta kysymyksestä. Ja miksi kukaan välittäisi tällaisesta omituisesta kysymyksestä? Tämä kysymys ei yksinkertaisesti saisi koskea ketään! Tämä on esimerkki kiellosta, jota kukaan ei ole koskaan asettanut, ja kaikki käyttäytyvät ikään kuin sen asettaminen olisi kiellettyä. Mutta sen rikkominen on myös kiellettyä!

## Yhteinen hyvä

Tänään opimme erityisen termin, joka on ominaista neoliittisille ihmisille ja vain neoliittisille ihmisille. Kukaan paleoliittisella kaudella ei keksinyt tätä termiä, vaikka, paljastan teille salaisuuden, aikaa siihen olisi ollut runsaasti. Ymmärrätte sen merkityksen ilman vaikeuksia. Kun selitän sen merkityksen, yllätyisitte siitä, miten olette pärjänneet ilman sitä tähän asti. Ja kuitenkin, jos neoliittista aikakautta ei olisi ollut, luulen, että olisitte pärjänneet ilman tätä termiä vielä pitkäänkin. Neoliittisen ihmisen on pakko käyttää tätä termiä, eikä hän voi tulla toimeen ilman sitä. Olet varmaan utelias tietämään, mikä se on. Kerron sen sinulle, koska, kuten olet varmaan jo huomannut, ei ole kovin tavallista, että neoliittisen ihmisen käyttämät termit ovat heti ymmärrettäviä. Termi on: "yhteinen hyvä"!

Mikä on yhteisö, saatat kysyä? No, yhteisö tarkoittaa koko leiriä, jokaista siinä asuvaa henkilöä. Ei vain päällikköä tai shamaania tai jokaista metsästäjää. Yhteisö tarkoittaa myös jokaista leirin naista, jokaista tyttöä, jokaista koiranpentua, jopa hyvin pieniä lapsia, jotka osaavat vain avata suunsa, jotta äidit voivat ruokkia heitä – he kaikki muodostavat yhteisön. Jopa pieni vauva, jota äiti kantaa mukanaan ja joka osaa vain syödä, paskoa ja huutaa, on osa kokonaisuutta. Luultavasti ajattelet, että neoliittisella kaudella kokonaisuus tarkoitti vain parempia ihmisiä. Ei suinkaan! Neoliittisella kaudella kokonaisuus tarkoitti edelleen kaikkia leirin ihmisiä, sekä parempia että huonompia. Neoliittiselta päälliköltä, joka on, kuten tiedämme, paras, huonoimpaan neoliittiseen ihmiseen, jolla ei ole ketään, jolle näyttää säädytöntä eleään – he kaikki muodostavat kokonaisuuden. Luulet, että jos näin on, niin koko neoliittinen kausi ei olekaan niin outo. Kuten sanotaan, paholainen piilee yksityiskohdissa. Jokainen neoliittinen ihminen, kuullessaan termin "yleinen hyvä", lopettaa instinktiivisesti puhumisen, alkaa katsella hermostuneesti ympärilleen ja käyttäytyy yleensä kuin metsästäjä, joka on juuri löytänyt metsästä vielä lämpimän karhunpaskan. Kuten tiedät, tällaisessa tapauksessa sinun tulee olla erittäin varovainen, välttää pienintäkään ääntä ja valmistella aseesi, koska lähellä on karhu. Mitä vielä lämmin karhunpaska liittyy yhteiseen hyvään, saatat kysyä. Muuttavatko jopa karhut tapojaan neoliittisella kaudella, oppivatko ne puhumaan ihmisäänellä ja kulkevatko ne metsissä karjuen "yleinen hyvä" sen sijaan, että paskoisivat? Kyse ei ole karhusta, vaan varovaisuudesta. Jos neoliittinen ihminen kuulee tämän termin, hän tietää heti, että joku parempi on lähellä. Se voi olla lihan kerääjä tai joku vielä parempi kuin lihan kerääjä, se voi olla jopa paras kaikista neoliittisista päälliköistä. Luultavasti luulet jo ymmärtäväsi, mistä tässä on kyse – luulet, että neoliittisella kaudella ne, jotka olivat parempia, neoliittisen päällikön johdolla, käyttivät tätä termiä ajoittain. Intuitionne on periaatteessa oikea, mutta se ei kuvaa asian ydintä. Selitän sen teille esimerkin avulla. Sanoisiko kukaan teistä, että mammutti on suurempi kuin orava? Kukaan teistä ei sanoisi niin! Kaikki tietävät, että mammutti on valtava ja orava pieni. Tämä on tapaus, jossa jokin asia on totta, jopa paleoliittisessa mielessä, mutta se ei kuvaa asian ydintä. Sanoa, että neoliittinen päällikkö haluaisi käyttää tätä termiä, on vähättelyä. Hän ei periaatteessa puhuisi mistään muusta! Tiedätte hyvin erilaisista tarinoista, että tällaisia asioita tapahtuu joskus paleoliittisella kaudella. Yhtäkkiä mies, jopa hyvä metsästäjä, alkaa puhua yhdestä ja samasta asiasta. Tämä voi jatkua hyvin pitkään ja voimistua. Hän voi keksiä mitä oudoimpia ideoita, esimerkiksi että hän tappaa itse sapelihammastiikerin tai opettaa karhulle jousiammuntaa. Hänet on sitten vietävä heimonshamanin luo, joka kokeilee häneen erilaisia yrttejä, mutta useimmiten on avuton. On pelottavaa viedä tällainen henkilö metsästäämään; hänen on parasta pysyä leirissä ja jonkun on pidettävä häntä silmällä.

Neoliittisen kauden tyypillinen piirre on, että vaikka neoliittinen päällikkö puhuu vain yhteisestä hyvästä, se ei yllätä ketään. Kukaan ei käske häntä lepäämään, haukkaamaan raitista ilmaa tai yrittämään ajatella jotain muuta. Yksikään neoliittinen shamaani ei tulisi ajatelleeksi valmistaa päällikölle erityisiä yrttejä, koska tämä puhuu samasta asiasta yhä uudelleen. Päinvastoin, kaikki kuuntelevat neoliittisen päällikön sanoja suurimmalla mielenkiinnolla ja yrittävät muistaa ne parhaansa mukaan. Ne, jotka osaavat ulkoa monia neoliittisen päällikön puheita, kerskailevat sillä kaikkialla,

minne menevätkin, ja saavatkin mahdollisuuden, että joku parempi taputtaa heitä selkään siitä. Mitä neoliittinen päällikkö sitten sanoo?

No, hänen koko elämänsä on jatkuva uhrausten sarja yhteisen hyvän puolesta. Hän omistautuu tälle tavoitteelle sinnikkyydellä, joka ylittää jopa hirviä metsästävän susilauman sinnikkyuden. Yhteinen hyvä pitää hänet hereillä öisin ja ajatus siitä vie häneltä ruokahalun. Tästä huolimatta kukaan ei arvosta häntä sen vuoksi. Kukaan ei esimerkiksi arvosta hänen syvällistä tutkimustaan, jonka tarkoituksena on selvittää, kuinka monta metsästäjää tarvitaan yhden sapelihammastiikerin tappamiseen. Tämä tutkimus on tietysti yksinomaan yleisen edun vuoksi, ja hän suunnittelee sen niin taitavasti, että sen kustannukset ovat mahdollisimman pienet. Tappiot ovat merkityksettömiä, itse asiassa niitä ei ole lainkaan, mikä käy selvästi ilmi siitä, että yksikään sapelihammastiikeri ei ole vielä kärsinyt vahinkoa. Hän on tottunut tähän ja menettänyt toivon, että kukaan koskaan arvostaisi hänen valtavaa uhraustaan. Hän käyttää jatkuvasti kaikkia lukuisia kykyjään ja taitojaan, jotka hän on todistanut itselleen myöntämillään titteleillä, yhteisen hyvän puolesta. Hän vapisee ajatellessaan, mitä leirille tapahtuu, kun hän on poissa. Ilman hänen valistunutta johtajuuttaan koko leiri on tuomittu tuhoon. Ehkä sitten, lopullisen tuhon hetkellä, joku tuo kukan hänen haudalleen ja vuodattaa kyyneleen hänen puolestaan.

Neoliittisen päällikön puheessa kuullaan tällaisia ja vastaavia asioita, ja kaikki läsnäolijat kuuntelevat hänen puhettaan henkeään pidätellen, yrittäen painaa sen mieleensä, eikä kukaan saa edes murista. Murina, puhumattakaan kommentista neoliittisen päällikön puheen aikana, katsotaan loukkaukseksi häntä kohtaan. Kaikki läsnäolijat ymmärtävät täydellisesti, että jos he murisivat, heitä odottaisi ankara rangaistus. Rangaistus olisi jotain paleoliittisen kauden leiristä karkottamisen kaltaista, vaikka neoliittinen kausi onkin tässä suhteessa hieman radikaalimpi. Neoliittisella kaudella tähän sääntöön on kuitenkin joitakin hienovaraisia poikkeuksia. Jos neoliittisen kauden päällikkö luetteloi puheessaan lukuisat onnettomuudet, jotka olivat kohdanneet häntä ja jotka hän oli aina kestänyt kivikovan lujuudella, se olisi täysin normaalia eikä kukaan kuulijoista päästäisi pienintäkään ääntä. Mutta jos päällikölle tulisi mieleen mainita, kuinka vaikea hänen kaulakoruseremoniansa päivä oli ollut hänelle, jopa monta vuotta sen jälkeen, ennen kuin hän ehtisi sanoa mitään lähisukulaisistaan, jotka hän oli menettänyt sattumalta juuri tuona päivänä, joku läsnäolijoista tuntee varmasti jonkinlaista epämukavuutta kurkussaan ja, halusipa hän sitä tai ei, puhdistaa kurkkunsa! Lisäksi häntä ei rangaista siitä. Kurkun ongelmat päällikön kuulijoiden keskuudessa ovat täysin luonnollisia neoliittisella kaudella tällaisissa olosuhteissa. Sanoisin jopa, että ne ovat väistämättömiä. Minun on vaikea selittää, miksi näin on, mutta muistakaa ainakin, että neoliittisella kaudella on tabuja, joita voidaan joskus rikkoa, eikä kukaan tule rangaistuksi niiden rikkomisesta. Jos joku sitten päättäisi pyytää jokaista kuulijaa toistamaan päällikön puheen, esimerkiksi vertailemaan heidän versioitaan puheesta, niillä kaikilla olisi tietty ominaispiirre, puhtaasti neoliittinen piirre. Monet heistä muistavat suuren osan puheesta. Monet muistavat ja toistavat puheen sanasta sanaan. Mutta kukaan, ehdottomasti kukaan heistä ei mainitse, että yksi läsnäolijoista murisi. Jopa se, joka sen teki, unohtaa sen!

## Te pukeudutte vaatteisiin!

Kuten tiedätte, me kaikki käytämme vaatteita. No, niin se vain on. Kun on hyvin lämmin, se voi olla vain lannevaate, mutta kun on kylmä, käytämme vaatteita, jotka on valmistettu monista erilaisista eläinten nahoista. Te kaikki olette pukeutuneet suunnilleen samalla tavalla, vaikka jokainen teistä onkin hieman erilainen. Kerron teille salaisuuden. Neoliittisen ihmisen näkökulmasta katsottuna te kaikki, jotka seisotte täällä, olette pukeutuneet identtisesti! Kukaan ei erotu millään erityisellä tavalla! Jos neoliittinen ihminen seisoisikin tässä edessänne ja vilkaisisikin teitä, hän ei pystyisi vastaamaan häntä vaivaavaan peruskysymykseen. Itse asiassa kahteen kysymykseen. Ensinnäkin hän ei tietäisi, oletteko te huonompia vai parempia kuin hän. Toiseksi hänellä ei olisi aavistustakaan, kuka teistä on paras. Molemmat kysymykset kuulostavat teistä varmaan melko oudolta. Neoliittiselle ihmiselle ne ovat kuitenkin täysin luonnollisia ja tulevat väistämättä mieleen. Neoliittinen ihminen saa suurta apua näiden kysymysten vastaamiseen arvioimalla vaatetustanne. Vaatetus on hänelle paljon tärkeämpää kuin teille.

Kerro minulle, miten reagoisit, jos joku teistä päättäisi mennä alasti ja haluaisi mennä metsästämään sellaisenaan? Jos hän väittäisi haluavansa muuttua karhuksi, joten hänen täytyisi kävellä ilman vaatteita, jotta hänelle kasvaisi turkki, asia olisi selvä. Shamaanisi sanoisi hänelle, että tänään ei metsästetä, koska mammutit eivät ole halukkaita yhteistyöhön. Mutta se ei haittaa, koska shamaani on valmistanut erityisesti hänelle maagisia yrttejä, jotka paitsi nopeuttavat hänen muuttumistaan karhuksi, myös auttavat karvaa kasvamaan. Shamaani antaisi hänelle yrttejä juotavaksi, hän nukahtaisi, ja ongelma olisi ratkaistu, ainakin hetkeksi. Miksi et ottais tällaista miestä mukaan metsästyksen? Koska hän on outo. Hän saattaisi lähestyä karhua ja yrittää puhua sille, mikä johtaisi todennäköisesti väärinkäsityksiin, kun otetaan huomioon karhujen tunnettu konservatiivisuus. Tästä seuraa, että vaatteiden käyttäminen on eräänlainen pakko teille kaikille, vaikka kukaan ei ole sitä nimenomaisesti määrännyt. Neoliittiselle ihmiselle tämä pakko on vielä tärkeämpi kuin kenellekään teistä. Neoliittinen ihminen olisi kauhuissaan, jos joku näkisi hänet ilman vaatteita! Hän pelkäisi kuollakseen jo pelkästä ajatuksesta. Vaatteet olisivat yksi tärkeimmistä asioista hänen elämässään. Mielenkiintoista on, että neoliittisella kaudella kukaan ei kieltäisi häntä kävelemästä ilman vaatteita. Neoliittinen ihminen muistaisi joukon erilaisia kieltoja ja käskyjä, jotka olivat tietenkin Suuren Hengen laatumia. Näiden monien kieltojen ja käskyjen joukossa käsky "Sinun tulee pukeutua vaatteisiin!" ei koskaan esiintyisi. Miksi sellainen ilmestyisi? Suuri Henki olisi yhtä hyvin voinut antaa käskyn "Sinun tulee pyrkiä olemaan paras" tai "Sinun tulee pyrkiä saamaan mahdollisimman paljon!". Suuri Henki tietää täydellisesti, että jokainen neoliittinen ihminen tekee niin ilman käskyä. Siksi hän ei koskaan anna tällaista käskyä. Hän jättää neoliittiselle ihmiselle täydellisen toimintavapauden tässä asiassa eikä pakota häntä tekemään mitään. Tiedämme jo, että neoliittinen ihminen pelkää kävellä ilman vaatteita. Se ei ole vielä kaikki. Jokainen neoliittinen ihminen yrittää myös korostaa olevansa muita parempi pukeutumalla oikeisiin vaatteisiin. Joitakin vaatekappaleita ei saa käyttää alempiarvoiset. On vaatekappaleita, jotka osoittavat, että neoliittisella ihmisellä on asianmukaiset arvonimet. Jotkut vaatteet ovat erittäin epämurkavia. Niin epämurkavia, että niitä käyttävä neoliittinen ihminen ei voi liikkua vapaasti. Tietenkin tämä koskee vain parhaita neoliittisia ihmisiä. Jos näet jonkun paremman, jopa kaukaa, voit olla varma, että hän on parempi, vaikka hän olisi niin kaukana, ettet edes kuule hänen ääntään. Jos kyseessä on esimerkiksi lihan kerääjien ryhmä, tiedät tämän jo ennen kuin paras heistä lausuu sanat "yhteinen hyvä".

Entä neoliittisen kauden naiset? – saatat kysyä. Mietin, kerronko sinulle tästä. Se on hieman arkaluontoinen aihe, ja minusta on vaikea puhua siitä suoraan. Ehkä kerron sinulle yhden kohtauksen. Kuvittele, että sinä, neoliittinen mies, palaat neoliittisen naisesi luokse päivän metsästyksen jälkeen. Huomaat heti, että jotain on vialla. Hän ei katso sinua eikä sano sinulle mitään. Pian saat selville, että hän tarvitsee uusia vaatteita. Että hänen paras ystävänsä, se hölmö, on saanut uuden kaulakorun ja on käyttänyt sitä kolme päivää, ikään kuin osoittaakseen olevansa parempi kuin hän, eli parempi kuin sinun neoliittinen naisesi. Lisäksi hän kertoo kaikille, että hänen neoliittinen miehensä saa pian parempiosaisen taputuksen selkään ja että pian he molemmat näyttävät naapureilleen kaikkein loukkaavimman eleen, jonka heidän asemassaan olevat ihmiset voivat näyttää. Luuletko, että tällainen tilanne kuulostaa liian epätodennäköiseltä, vaikka tiedätkin neoliittisesta ajasta? Sanon sen näin: se, kuulostaako jokin epätodennäköiseltä, riippuu siitä, kuka sitä arvioi. Jos kysyisit neoliittiselta mieheltä, voisiko jotain tällaista tapahtua neoliittisella kaudella, monet heistä purskaisivat itkuun. Sanon heti, että ei olisi erityisen hyvä idea huomauttaa neoliittiselle naisellesi, että hänellä on jo yksi asu. Tällainen askel olisi harkittava huolellisesti. Ei ole kyse siitä, että neoliittisella naisella ei olisi mitään pukeutumista. On vain joitakin asioita, joita on joskus parempi jättää sanomatta, riippumatta siitä, ovatko ne totta vai eivät. Tällaisessa tilanteessa saattaisit helposti päätyä kuvaamaan yksityiskohtaisesti kaikki vaatteet ja korut, mukaan lukien jokaisen naapurin kaulakorut. Seisoisit suu auki ja ihmettelisit, kuinka kukaan voi muistaa niin paljon yksityiskohtia. Koko kuvauksesta kävisi ilmi, että hän on kaikista neoliittisista naisista pahin ja että se on sinun syytäsi. Että on vain ajan kysymys, ennen kuin kaikki hänen ympärillään olevat ihmiset tekevät hänelle vain loukkaavia eleitä.

## Kauniisti laulava

Kuten tiedät, nuotio on paleoliittisen leirin elämän keskipiste. Nuotion ympärillä kerrotte toisillenne kaikenlaisia tarinoita tai laulatte yhdessä lauluja. Huomaa, että laulatte aina yhdessä ja että laulut, kuten tarinatkin, sisältävät heimosi historian. Monet nuoret miehet tuijottavat tyttöä tulen äärellä, mikä osoittaa selvästi, että he pian rakastuvat häneen. Lähes kaikki huomaavat tämän, paitsi tietysti tyttö itse. Kerro, oletko koskaan kuullut tapauksesta, jossa monet teistä kertoisivat tarinoita leirinuotion ympärillä samanaikaisesti? Et ole koskaan kuullut sellaisesta, koska se olisi melko epäkäytännöllistä. Vain yksi teistä puhuu kerrallaan. Ja kuka voi kertoa tarinoita nuotion äärellä? No, periaatteessa kuka tahansa, joka haluaa. Jotkut ovat siinä parempia kuin toiset, ja sitten on niitä, joilla on aina mielenkiintoinen tarina varastossa, kuten esimerkiksi shamaanisi, ja siksi kaikki rakastavat kuunnella häntä. Neoliittisella kaudella jokainen, joka kertoi tarinan nuotion äärellä, tuli automaattisesti paremmaksi. Jokainen neoliittinen mies haaveili kertovansa jotain nuotion äärellä. Mikä siis on ongelma, saatat kysyä, anna hänen kertoa! Ongelmana on, että neoliittisella kaudella kaikkia tarinoita ei voitu kertoa nuotion äärellä. Joku saattoi kertoa tarinan, joka ei ollut lainkaan mielenkiintoinen, tai jopa valehdella! Siksi päätös siitä, voiko joku kertoa tarinansa vai ei, tehdään päällikön avustajan toimesta, joka nimitetään nimenomaan tätä tarkoitusta varten. Hän päättää, onko tarina mielenkiintoinen vai ei. Jotkut ihmiset ilmestyvät säännöllisesti tulen ääreen, vaikka he toistavatkin neoliittisen päällikön samaa puhetta yhä uudelleen. Tarinoiden aiheet ovat kuitenkin hyvin moninaisia. Saatat yllättyä, mutta tarinat paleoliittisesta ajasta ovat hyvin suosittuja. Ne, jotka saavat kertoa tarinansa paleoliittisesta ajasta, ajattelevat, että te kaikki täällä ette tehneet paleoliittisen ajan aikana muuta kuin kävelitte alasti metsässä, söitte erilaisia inhottavia hyönteisiä ja kerroit sitten kaikille, kuinka hyönteinen liikkui kurkussanne. Hän saattaa jopa viettää muutaman päivän leirin ulkopuolella, vaeltelemalla metsässä ja syömällä erilaisia hyönteisiä, ja sitten hän ajattelee, että on oppinut kaikki paleoliittisen kauden salaisuudet. Sitten hän palaa leiriin ja kertoo kaikille leiritulella tarinansa, kuvaillen yksityiskohtaisesti syömiensä hyönteisten liikkeitä kurkussaan. Miksi hän tekisi jotain niin outoa, kysyt? Koska tietysti pelkästään kertomalla tarinansa nuotion äärellä hänestä tulee parempi ja hänellä on suuri mahdollisuus saada taputuksia selkään joltakin vielä paremmalta. Hän ajattelee, että hänellä on paleoliittinen aikakausi hallussaan, ja kertoo kaikille, kuinka paljon hän nautti hyönteisten syömisestä. Tietenkään hän ei huomaa, että jos hän todella olisi pitänyt siitä, hän istuisi yhä metsässä ilman vaatteita syömässä hyönteisiä. Valitettavasti eräänä päivänä, kun hän valmistautuu kertomaan tarinansa seuraavan leiritulen äärellä, hän saa väistämättä tietää, että suunnitelmat ovat muuttuneet ja että hänen tarinansa ei ole enää kiinnostava. Hän kiiruhtaa sen luo, joka päättää, kuka saa kertoa tarinoita. Hän kertoo tälle, että hän ei haaveile mistään muusta kuin siitä, että saisi jatkaa paleoliittisen kauden syvällisen tietonsa jakamista kuulijoilleen. Hän saattaa jopa tuoda mukanaan jotain inhottavaa ötökkää ja tarjoutua riisumaan vaatteensa, syömään ötökän ja kuvaamaan sen liikkeitä yksityiskohtaisesti. Toinen henkilö kertoo hänelle lähes varmasti, että käsite on muuttunut ja että hänen ei pitäisi uskaltaa lähestyä häntä tuon ötökän kanssa tai niellä sitä. Tämä tarina ei ole enää kiinnostava, ja se siitä. Kaikki haluavat nyt kuulla tarinan jostakin toisesta neoliittisesta ihmisestä, joka myös tuntee paleoliittisen kauden läpikotaisin. Sitä paitsi hän (tulella istuva) ei näe mitään järkeä kiinnittää häneen enää huomiota.

Tämä neoliittisen ihmisen erityispiirre, joka tekee samasta tarinasta toisinaan mielenkiintoisen ja toisinaan ei, heijastuu myös neoliittisiin lauluihin. Neoliittinen ihminen ottaa käyttöön tavan, että vain yksi henkilö laulaa ja kaikki muut kuuntelevat. Jonkin aikaa neoliittinen ihminen laulaa jokaisella

leirinuotiolla, ja kaikki haluavat kuunnella häntä. Miksi? Koska hän laulaa kauniisti! Ennen kuin muodostat oman mielipiteesi tästä, anna minun kertoa sinulle tarina. Kuvittele, että monen päivän metsästyksen jälkeen palaat neoliittiseen leiriin ja kuulet kaukaa oudon äänen. Kauhean äänen. Jotain, joka kuulostaa kuolevalta eläimeltä, mutta muistuttaa hieman ihmisen ääntä. Joku on varmasti tekemässä jotain kauheaa sille, joka tuottaa tuon äänen. Se henkilö tarvitsee apua! Ryntäät äänen suuntaan, valmistautuen vaistomaisesti käyttämään asettasi. Voit laskea aseesi turvallisesti ja hidastaa vauhtia. Tiedätkö, mitä tapahtui? Konsepti on muuttunut. Se, joka äskettäin lauloi jokaisessa nuotiossa, huomasi, että hän ei enää laula hyvin. Aiemmin kaikki halusivat kuunnella häntä, ja hän lauloi monissa nuotioissa, mikä paransi hänen itsetuntoaan. Nyt kuitenkin joku muu laulaa hyvin, joten kaikki haluavat kuunnella tätä toista henkilöä, mikä on luonnollista. Hänellä on ehkä hieman omaperäinen tyyli, mutta hän on aina osoittanut poikkeuksellista laulutaitoa, ja kokko on siellä antamassa hänelle mahdollisuuden.

## Elämän vesi

Ajoittain, jopa omassa leirissäsi, toisessa leirissä asuvat ihmiset saattoivat todella ärsyttää sinua. He saattoivat esimerkiksi haluta siepata tytön, joka oli kiinnittänyt heidän päällikkönsä huomion, vaikka tyttö oli jo kauan sitten sanonut, että hän mieluummin hukuttaisi itsensä läheiseen jokeen kuin antaisi kenenkään siepata itsensä. Tämä tarkoitti tietysti, että tyttö ei todellakaan aikonut hukuttautua eikä vastustanut sieppausta, vaan halusi vain jonkun muun sieppaavan hänet. Sinun ei tarvinnut mennä shamaanin luo selittämään, mitä tällainen tyttö tarkoitti. Kuka tahansa nainen, jota kysyit, olisi kertonut sinulle tämän, koska jokainen nainen oli itsekin kerran ollut tyttö. Vihollisleirin päällikkö voi helposti päätyä siihen johtopäätökseen, että helpoin tapa saada tyttö on siepata hänet leiristäsi sen sijaan, että järjestäisi metsästyksen, koska hän ei voi elää ilman tyttöä. Heidän shamaaninsa, sen sijaan että antaisi hänelle yrttejä juotavaksi, heiluttaa joskus kättään eikä tee mitään, vaikka tietää hyvin, että heidän päällikkönsä voisi selviytyä ilman tätä tyttöä hyvin pitkään. Joten eräänä aamuna kaikki heidän leirinsä metsästäjät ilmestyivät sinun leirisi lähelle, mutta heidän päällikkönsä, sen sijaan että odottaisi sovitussa paikassa, että tyttö saisi mielensä mukaan poimia kukkia, kuten on tapana, tekee jotain aivan muuta. Hän antaa metsästäjilleen erilaisia käskyjä, jotka pahentavat leirienne välisiä suhteita. Jokainen metsästäjästäsi yrittää tehdä selväksi muille, että he eivät tiedä mitään yhteisestä ateriasta ja että heidän olisi parasta lähteä. Toinen osapuoli puolestaan yrittää osoittaa, että kutsun puuttuminen ei ole pienintäkään ongelma, koska he eivät ole pikkumaisia, vaan he vain sieppaavat tytön päällikkönsä puolesta ja lähtevät sitten välittömästi.

En tiedä, oletko huomannut, mutta vaikka aseesi käytetään pääasiassa metsästykseen, niitä voidaan käyttää myös tällaisissa tilanteissa. Ja että syy tällaiseen leirien väliseen eripuraisuuteen on aina, aina tyttö. Näin oli koko paleoliittisen kauden ajan. Olet varmaan utelias näkemään, miten tilanne on neoliittisella kaudella. Tilanne muuttuu radikaalisti. Tiedät hyvin, että jokainen lintu, jonka haluat pyydystää, lankeaa samaan ansaan ilman ongelmia. Tämä pätee kaikenlaisiin ansaan, joita käytetään eri eläinten, jäniksistä mummuteihin, pyydystämiseen. Kalat pyydystetään aina samalla tavalla, mutta ne silti lankeavat ansaan. Jopa aseesi, joilla voit tappaa vaarallisimmat pedot, ovat periaatteessa aina samat. Tämä tuntuu sinusta luonnolliselta, sillä miksi muuttaa jotain, joka toimii? Neoliittisella kaudella tulee kuitenkin tarpeita, joiden tyydyttäminen vaatii poikkeuksellista kekseliäisyyttä. On aseita, jotka eivät ole erityisen sopivia metsästykseseen, mutta metsästys ei olekaan niiden tarkoitus. Nämä ovat aseita ihmisten tappamiseen. Luuletko, että neoliittisen ajan päällikkö lähettää avustajansa, jotka on varustettu tällaisilla aseilla, sieppaamaan hänelle tytön? Kyse ei ole työstä. Tytöt ja naiset ovat neoliittisella kaudella toissijaisia, vaikka kun ajattelee asiaa, he ovat sinulle kaikkein arvokkaimpia. Palaat aina heidän luokseen. Olet valmis puolustamaan heidän henkeään jopa oman henkesi kustannuksella, vaikka yleensä jokainen metsästäjä yrittää välttää tarpeetonta vaaraa. Koska he eivät vain huolehdi lapsistasi, ruoki synnyttämiään vauvoja, laula heille, valmista aterioita, puhdista eläinten nahkoja, tee niistä vaatteita ja tee paljon muuta työtä. He odottavat sinua.

Neoliittinen kausi muuttaa painopistettä hieman. Neoliittisen ajan päällikkö unelmoi vain siitä, että hän tuhoaa kaikki naapurileirit, tappaa kaikki, myös tytöt, vie kaiken, mitä heillä on, ja vie sen omaan ruokakomeroonsa. Tätä varten hän pitää palveluksessaan mahdollisimman monta erityisavustajaa, jotka viettävät päivänsä ihmisten tappamisen taidon harjoittelussa, vaikka he eivät osaa lainkaan metsästää. Hän ruokkii heitä jopa paremmin kuin lihan kerääjiä, koska he ovat paljon

parempia kuin nämä. Samalla hän valittaa, että hän on ympäröity hurjilla vihollisilla, jotka eivät haaveile mistään muusta kuin teidän leirinne kaikkien teurastamisesta, säästämättä häntä, ottamalla kaiken, mitä teillä oli, ja siirtämällä sen omaan ruokakomeroonsa. Kaikki hänen ponnistelunsa kohdistuvat siihen, että nämä erityisavustajat teurastavat muut mahdollisimman tehokkaasti ja mahdollisimman pienellä riskillä, samalla kun hän vakuuttaa heille, että mitä enemmän he onnistuvat teurastamaan, sitä paremmiksi he itse tulevat. Aseet muuttuvat niin nopeasti, että kukaan teistä ei uskoisi, että niin monenlaisia aseita voitaisiin keksiä. Ja sitten ilmestyvät ihmeiden tekijät.

Mikä on ihmeiden tekijä, saatatte kysyä. Kerron teille tarinan erästä neoliittisen ajan ihmeiden tekijästä. Eräänä päivänä ihmeiden tekijä tuli neoliittisen ajan päällikön luo ja ilmoitti, että hän oli oppinut elämän veden salaisuuden. Tämä salaisuus täyttää päällikön odotukset, koska hänen tarvitsee vain ripotella huolellisesti jokaiselle avustajalleen asianmukaisesti valmistettua elämän vettä, ja ne, joille vettä on ripoteltu, eivät voi kuolla. Tämä helpottaa suuresti päällikön tehtävää yhteisen hyvän puolesta, koska hänen avustajansa eivät voi vahingoittaa häntä millään tavalla, vaikka yrittäisivät kuinka kovasti. Neoliittinen päällikkö saattaa jopa taputtaa ihmeentekijää selkään, tarjota hänelle riittävää ruokaa ja vaatteita, ja pian ihmeentekijä ei tee muuta kuin valmistaa elämän vettä ja sirottelee sitä neoliittisen päällikön avustajille ennen kuin lähettää heidät uudelle tutkimusmatkalle. Vaikka tämä on erinomainen työ, ihmeiden tekijän olisi hyvä olla viettämättä liikaa aikaa yhdessä paikassa. Miksi? Selitän sen teille hetken kuluttua. Kuvittele, että neoliittisen päällikön avustajat saavat selkäänsä toisen neoliittisen päällikön avustajilta ja päättävät spontaanisti, että on parempi perääntyä ennen kuin muut teurastavat heidät, koska heidän piti teurastaa muut. Ehkä heille tulee mieleen, että joku pitäisi lähettää päällikön luokse kertomaan, että Elämän vesi ei toimi niin kuin sen pitäisi. Ennen tai myöhemmin neoliittinen päällikkö saa tietää epäonnistumisesta ja pyytää Elämän veden ihmeentekijää tulemaan luokseen ja selittämään epäilyksensä. Ihmeentekijä sanoo epäilemättä, että häntä on ymmärretty väärin, että se oli vain oikotie, koska avustaja, johon on siroteltu Elämän vettä, palaa hetken kuluttua henkiin, vaikka hänet tapettaisiin, ja voi jatkaa tappamista. Loppujen lopuksi ei ole väliä, onko joku kuolematon vai kuoleeko hän, mutta palaa sitten heti henkiin, koska hänelle on siroteltu tarvittavaa ainetta. Päällikkö kiittää tietysti selityksestä ja saattaa jopa lisätä, että hän arvostaa suuresti sitä, että ihmeentekijä ei vaivannut häntä teknisillä yksityiskohdilla. Hän tarjoaa ihmeentekijälle mahdollisuuden osallistua kokeeseen, joka ei vaadi ihmeentekijältä muuta kuin tietyn määrän elämän vettä. Kokeilun päätyttyä ihmeentekijä saa vapaat kädet ja voi esimerkiksi palata kotiin lepäämään, mennä kokkoon tai tehdä mitä tahansa muuta. Päällikkö jättää päätöksen hänelle. Ihmeentekijä sanoo, että hänen ainoa unelmansa on palvella päällikköä elämän veden salaisuuden tuntemuksellaan loppuelämänsä ajan. Päällikkö sanoo epäilemättä olevansa erittäin tyytyväinen tähän ja että kokeilu täyttää tämän odotuksen. Valmistettuaan tietyn määrän elämänvettä ihmeentekijä kysyy, voiko hän tehdä jotain muuta päällikön hyväksi. Hän saa tietää, että siihen ei ole tarvetta, mutta päällikkö selittää hänelle kokeilun jatkokulun. Ihmeentekijän pää erotetaan nyt mahdollisimman hellävaraisesti hänen vartalostaan päällikön taitavien avustajien toimesta. Sitten neoliittinen päällikkö kaataa itse runsaasti ihmeentekijän valmistamaa elämän vettä sekä päällikön päähän että vartaloon. Sitten ihmeentekijä tietysti herää henkiin ja voi mennä minne haluaa. Ihmeentekijä tuntee epäilemättä äkillisen tarpeen selittää, että häntä on ymmärretty väärin, pyrkii voimakkaasti esittämään oman näkemyksensä kokeesta ja alkaa yleisesti antaa vaikutelman, että hän ei enää luota Elämän veteen samalla tavalla kuin hetki sitten. Tämä saattaa tuntua sinusta oudolta, koska hänen sijassaan kuka tahansa kaataisi Elämän Vettä itselleen

ainakin kahdesti, vain varmuuden vuoksi. Hänen kaltaisensa yritteliäs henkilö on todennäköisesti kaatanut Elämän Vettä itselleen joka päivä, joten hänellä ei ole mitään pelättävää. Hänen ponnistelunsa kuitenkin tyrehtyvät päällikön avustajien toimesta, joista kukaan ei ole ihmeiden tekijä tai tunne Elämän Veden salaisuutta, mutta jotka tietävät, mitä tekevät. Jokainen leiri perustuu olennaisesti niihin, jotka tietävät, mitä tekevät. Joten kun ihmeiden tekijän pää irtaoo ruumiista, päällikkö kaataa Elämän Vettä kaiken päälle ja todennäköisesti ilman hetkenkään odottelua käskee avustajiaan viemään ihmeiden tekijän jäännökset johonkin toiseen paikkaan, jossa hänet voidaan herättää henkiin.

## Lapseni

Olet ehkä saanut sen käsityksen, että neoliittiset ihmiset olisivat olleet vain hämärästi tietoisia teistä, paleoliittisista ihmisistä. Yllätän sinut. He olisivat tienneet melko paljon paleoliittisista ihmisistä. Tietenkin kaikki ne tarinat, joita kerroin aiemmin, joissa neoliittiset ihmiset nielevät matoja leirinuotiolla, ovat erittäin suosittuja. Mutta tämä on vain viihdyttävä versio heidän mielikuvituksestaan, joka on tarkoitettu yksinomaan leirinuotion viihdyttämiseen. Todellisuudessa se on yksi ja sama tarina, jossa vain mato vaihtuu, koska on vaikea nielaista samaa matoa kahdesti, ja lisäksi sen nielaiseva henkilö vaihtuu ajoittain. Tämän ansiosta kaikki neoliittiset ihmiset, jopa ne, jotka eivät tee muuta kuin istuvat nuotion ympärillä, ajattelevat, että nuotion ohjelma on erittäin monipuolinen. Katsokaas, nuotion maailma muuttuu joskus koko maailmaksi neoliittiselle ihmiselle. Mutta todellisuudessa paleoliittinen aika herättää neoliittisissa ihmisissä tietynlaista salaperäistä kiehtovuutta. Kuunnelkaa ote neoliittisen shamaanin tarinasta, joka on erikoistunut yksinomaan paleoliittiseen aikaan ja ansaitsee elantonsa erinomaisella paleoliittisen ajan tuntemuksellaan:

Paleoliittisella ihmisellä ei ollut nykyaikaisia neoliittisia aseita, jotka ovat erinomaisia naapurileirien asukkaiden teurastamiseen. Tästä syystä hänen aseitaan voitiin käyttää vain metsästyksessä, ja sen sijaan, että he olisivat ottaneet naapureidensa metsästävät saaliit, jokainen paleoliittinen leiri metsästi omillaan. Paleoliittisten ihmisten ainoa ravinnonlähde oli metsästäminen ja kalastus tai keräily, joten he eivät kyenneet keksimään niin erinomaisia ratkaisuja kuin erityislupia kasvien, hedelmien tai sienien keräilyyn, erityislupia kalastukseen, puhumattakaan erityislupia metsästyksessä. Vasta neoliittisella kaudella nämä haasteet voitettiin ottamalla käyttöön erityislupia kaikkeen. Paleoliittinen ihminen ei kyennyt edes kesyttämään sutta vartioimaan omaa ruokakomeroaan. Tästä syystä hänet pakotettiin säilyttämään ruokaa yhteisössä. Sudenkesyttäminen eli neoliittisen suden luominen oli erinomainen askel kohti edistystä. Aito, eli villi susi voi purra paljon tehokkaammin ja tappaa hirven yksinään, puhumattakaan siitä, että se voi tehdä yhteistyötä muiden villien susien kanssa metsästyksessä, ja tarvittaessa susilauma voi vastustaa karhua. Yksi villi susi voi helposti hoitaa jopa useita kesyjä neoliittisia susia tappamalla ne yksi kerrallaan. Villi susi on kuitenkin neoliittista sutta huonompi, koska sitä ei voi esimerkiksi lähettää naapurin kimppuun. Villi susi on yksinkertaisesti hyödytön, koska se puree ketä tahansa, joka tulee sen tielle. Sille jokainen ihminen on lihaa, ja se liha – oli se sitten parempien tai huonompien ihmisten lihaa – maistuu sille samalta. Siksi kutsumme kesyttämätöntä sutta villiksi.

Näitä mielenkiintoisia havaintoja kehittävät monet muut neoliittiset shamaanit, jotka väittävät, että ensimmäiset neoliittiset ihmiset yksinkertaisesti pakottivat paleoliittiset päällikkönsä tulemaan neoliittisiksi päälliköiksi. Tällainen päällikkö puolusti itseään hampain ja kynsin väittäen, että hän oli tyytyväinen tilanteeseensa. Hän suostui vain pitkiin ja viisailta kuulostaviin perusteluihin. Kaikki hänen ympärillään olevat pyysivät häntä pehmentämään tinkimätöntä kantaansa. He sanoivat, että he eivät enää kestäneet neoliittisen päällikön valtaa, vaikka olivatkin jotenkin kestäneet sitä aiemminkin, ja melko pitkään. Lopulta päällikkö heiluttaa kättään, sanoo antavansa periksi paineelle ja järjestää päällikön kaulakoruseremonian, mutta tällä kertaa neoliittisen. Kuten tiedätte, tällä on seurauksia hänen lähisukunsa kohtalolle. Päällikkö alkaa pian innokkaasti toteuttaa erilaisia neoliittiselle ajalle tyypillisiä innovatiivisia hankkeita.

Luultavasti ajattelet, että neoliittisten shamaanien tieto paleoliittisesta ajasta tulee luolamaalauksia ihaillemalla. No, ei. Maalauksista myös, kyllä, mutta myös muista lähteistä. Siellä täällä pieniä metsästäjä-keräilijäryhmiä on edelleen olemassa. Neoliittiset ihmiset antavat heille anteliaasti luvan kalastaa ja jopa metsästää, vaikka he ovat tehneet niin muinaisista ajoista lähtien. Ajoittain neoliittinen shamaani, paleoliittisen kauden asiantuntija, saapuu heidän leiriinsä esittämään heille erilaisia outoja kysymyksiä. Joskus mukaan tulee toinen neoliittinen shamaani, mutta hän ei esitä kysymyksiä. Sen sijaan hän pitää metsästäjä-keräilijöille oudon puheen:

Lapseni! Te ette ole lainkaan huonompia! Ette lainkaan! En pidä teitä huonompina! Kuinka voisitte olla huonompia, kun joku kuten minä sanoo teille, että ette ole huonompia! Olen niin hyvä teille! Haluan, että pidätte minua isänänne! Tulin tänne erityisesti teidän takianne, lapseni! Varmasti jokainen teistä haluaisi olla parempi! Ei siksi, että olisitte huonompia, ei missään nimessä. Mutta jokainen teistä voi tulla paremmaksi! Jokaisen teistä täytyy haluta tulla paremmaksi! Se on hyvin yksinkertaista. Ensin minä sirottelen jokaiselle teistä erehtymätöntä elämän vettä. Sitten annan teille uudet nimet, lapseni, ja nämä uudet nimet ovat parempia! Voitte unohtaa vanhat nimenne. Olisi parasta, jos unohtaisitte kaiken. Teidän on muistettava kaikki, mitä minä olen muistannut, ja uskottava kaikkeen, mihin minä uskon. Opetan teille uusia lauluja! Parempia lauluja! Teen kaiken tämän teidän, teidän isänne, puolesta, lapseni! Teistä tulee sen ansiosta parempia, mutta ette niin paljon, että teidän ei tarvitse selittää minulle, miksi olette rikkoneet erilaisia uusia tabuja, jotka minäkin panen teidät muistamaan, lapseni!

Monet näistä paleoliittisista ihmisistä menevät sitten äitiensä luo ja kysyvät, muistavatko he tämän miehen, koska hän puhuu jatkuvasti näistä lapsista ja vaatii, että häntä kutsutaan heidän isäkseen. Se ei ole tärkeää. Neoliittiset ihmiset tietävät paljon teistä, paleoliittisista ihmisistä. He eivät vain pysty ajattelemaan samalla tavalla kuin te. Siksi heidän on yksinkertaisesti oletettava, että ajattelitte kuten he, neoliittiset ihmiset, mutta ette pystyneet saavuttamaan mitään. Muistatteko, miksi he kutsuvat sutta, joka ei osaa erottaa, ketä se saa purra? He sanovat, että sellainen susi on villi. Te olette myös villi.

Luultavasti ajattelet, että koska neoliittisilla ihmisillä on erityisiä shamaaneja, jotka eivät tee muuta kuin käsittelevät paleoliittista aikaa, heillä on neoliittinen aika käden ulottuvilla. No, ei. Neoliittisella ihmisellä ei ole aavistustakaan neoliittisesta ajasta, aivan kuten kala ei tiedä, että vettä on olemassa. Minunlaistani opasta ei voida esittää missään neoliittisessa leirinuotiossa! Miksi? Koska se on tietysti täysin mielenkiinnoton ja paikoin se todennäköisesti yksinkertaisesti valehtelee!

## Suden ääni

Luultavasti ajattelet, että koska sinun kaltaisesi ryhmät, paleoliittiset ihmiset, ovat edelleen elossa neoliittisella kaudella, se tarkoittaa, että neoliittiset ihmiset eivät ole niin pelottavia kuin olet ehkä ajatellut. Paras todiste on se, että he jättävät teidät rauhaan. Korkeintaan he sirottelevat teille jotain tai pakottavat teidät muistamaan jotain. En ole valehdellut teille. En ole kuitenkaan kertonut teille koko totuutta. Neoliittinen ihminen voi olla erittäin hyvä ihminen, siinä mielessä kuin te sen ymmärrätte. Mutta hän voi olla myös kauhea. Kaikkia eläimiä ei metsästetä samalla tavalla, koska jokaisella eläimellä on omat tapansa. Kukaan ei asettaisi mammutille ansaa, jota käytetään jänisten pyydystämiseen. Karhua metsästetään eri tavalla kuin hirveä. Jopa hirveä ja peura metsästetään eri tavalla, koska hirvet elävät yksin ja peurat elävät laumoissa, kuten hyvin tiedät. Neoliittinen ihminen voi käyttäytyä monin eri tavoin, kuten olen yrittänyt teille osoittaa. Mutta hän ei voi jättää ketään rauhaan. Jos hän näkee toisen ihmisen, hänen ensimmäinen vaistonsa on arvioida, mitä toisella ihmisellä on. Sellainen hän on, eikä hän voi sille mitään, vaikka haluaisikin. Kuvittele, että he kohtaavat paleoliittisia ihmisiä, joilla on jotain, mitä heillä ei ole. Heillä on esimerkiksi maata, joka sopisi täydellisesti neoliittisille leireille. Paljon maata, laajoja alueita, täynnä metsiä, tasankoja, jokia ja järviä. Maa, jossa elää paljon eläimiä, joita heidän esi-isänsä ovat metsästäneet muinaisista ajoista lähtien. Ajatteleeko hän, että he ovat parempia? Heidän maansa ei jätä häntä rauhaan. Hän ei voi lakata ajattelemasta sitä. Hänen mielestään on epäoikeudenmukaista, että heillä on tämä maa ja hänellä ei. Olisi oikeudenmukaista, jos paleoliittiset ihmiset jakaisivat maansa hänen kanssaan. Ja olisi kaikkein oikeudenmukaisinta, jos he antaisivat kaiken tämän maan hänelle, neoliittiselle ihmiselle. Kerron teille nyt tarinan. Olen sen velkaa teille, koska en kertonut teille aiemmin koko totuutta. Kysytte varmaan, onko tämä tarina totta. Kyllä, se on totta. Sen on tapahduttava.

Kuvittele, että neoliittinen ihminen löytää aiemmin tuntemattoman maan ja huomaa, että siellä asuu sinun kaltaisia ihmisiä, paleoliittisia ihmisiä. Ajoittain paleoliittisten ihmisten leireihin alkaa ilmestyä paleoliittisten ihmisten ystäviä. Kuka he ovat, saatat kysyä. Paleoliittisten ihmisten ystävät ovat neoliittisia ihmisiä, jotka eivät välitä maasta lainkaan. Heidän ainoa toiveensa on tutustua paleoliittisiin ihmisiin paremmin. Oppia lisää heidän tavoistaan. Hän pyytää heitä vain antamaan hänen asua heidän leirissään. Vaikka heidän ympärillään on valtava avoin tila! Vaikka hänellä on tarpeeksi tilaa rakentaa maja mihin tahansa, monen päivän matkan päähän paleoliittisista leireistä. Hän tuntee kuitenkin vastustamattoman halun elää heidän kanssaan. Mutta tulee päivä, jolloin paleoliittisten ihmisten ystävän pesä on tyhjä ja kylmenee nopeasti. Heidän hänelle antamansa suoja tulee tarpeettomaksi. Ruoka, jonka he jakavat hänen kanssaan, ei enää maistu hänelle. He ovat yllättyneitä ja ehkä huolissaan hänestä. He saattavat ajatella, että jotain pahaa on tapahtunut, että hän saattaa tarvita heidän apuaan. Mutta jos joku heistä olisi petolintu, se voisi silti lentää tarpeeksi korkealle nähdäkseen hänet. Hän jatkaa sinnikkäästi kohti lähintä neoliittista leiriä. Kun hän saavuttaa sen, hän kertoo leiristä, jossa hän sai suojaa. Hänen kertomuksensa on outo. Siinä ei ole tilaa kuvauksille heidän tavoistaan, vaatteistaan tai edes ruoastaan. Sen sijaan hän kertoo, kuinka monta heitä on ja mitä aseita heillä on. Ja hän viittaa heihin nimellä "villit".

Koska he ovat todellakin villi-ihmisiä. Koko neoliittisen ajan ihmisten leiri täyttyy päällikön avustajista, jotka on varustettu parhailla ihmisten tappamiseen tarkoitetuilla aseilla. Jokainen päällikön kätyri tekee, kuten neoliittinen susi, kaiken, mitä omistajansa käskää. Ensin he etsivät villien ihmisten

leirin ja teurastavat kaikki villit naiset ja lapset. Ja he teurastavat villit vanhat miehet, jotka eivät enää pysty metsästämään. Numeraalisen ylivoimansa ja neoliittisten aseidensa ansiosta he teurastavat kaikki villit miehet, jotka yrittävät puolustaa leiriä, sekä ne, jotka yrittävät kostaa heille, koska heillä ei ole mitään, mihin palata. Kaikesta huolimatta he tuntevat kuitenkin outoa kiehtovuutta villiä miestä kohtaan, jota heidän on peitettävä halveksivia eleitä käyttämällä. Että he ovat parempia. He kohtelevat jokaista villimiestä äärimmäisen vaarallisena, arvaamattomana ja hallitsemattomana niin kauan kuin hän elää, vaikka hänellä ei olisi aseita. Heillä ei ole mitään ongelmaa unohtaa jokaista tappamaansa villimiestä, myös villilapsia. Silti he muistavat kaiken ja joutuvat pysymään hiljaa, jos he koskaan kuulevat yhdenkin villin miehen huudon, joka puolustaa leiriään tai yksinkertaisesti etsii kostoa. Tuo ääni kuulostaa heidän korvissaan kuin villin suden ulvonta kuulostaa jokaisen neoliittisen suden korvissa. Se on kauhea ääni. Siinä on jotain, jonka he tuntevat hyvin ja joka herättää heissä pelkoa, vaikka he eivät enää osaa nimetä sitä tai edes ymmärtää sitä.

## Yhteinen kieli

Jokaisella leirillä on itse asiassa oma kielensä. Jopa muut, joita joskus tapaat, saattavat puhua samalla tavalla, mutta joskus he käyttävät omia termejään, jotka eroavat sinun termeistäsi. Nämä termit saattavat kuulostaa oudolta ja joskus jopa hauskalta; sinä et sanoisi sitä sillä tavalla. Sinun kielesi puolestaan saattaa kuulostaa heistä hieman oudolta. Joskus molemmat osapuolet käyttävät samaa sanaa, mutta se tarkoittaa heille eri asiaa. Joskus saatat tavata paleoliittisia ihmisiä, joiden kanssa et voi kommunikoida lainkaan. Voit antaa heille ruokaa, ja he antavat sinulle ruokaa, ja vasta sitten tiedät, että he ovat kuten sinä, paleoliittisia ihmisiä, vaikka et ymmärräkään sanaakaan siitä, mitä he sanovat. Neoliittinen kausi tuo mukanaan tiettyjä ratkaisuja, jotka helpottavat viestintää huomattavasti. Yksi tällainen ratkaisu on yhteinen kieli. Mikä se on, saatat kysyä. Kuvittele kaksi neoliittista leiriä. Jotta voimme erottaa ne toisistaan, kutsun toista niistä hyväksi leiriksi ja toista pahaksi leiriksi. Molempia leirejä, hyvää ja pahaa, hallitsevat neoliittiset päälliköt. Kumpikin kutsuu toista ystäväkseen ja veljekseen. Hän ilmaisee myös toivovansa, että he pääsevät sopimukseen, eli löytävät yhteisen kielen. He sanovat periaatteessa samaa asiaa. Paitsi että kumpikin tarkoittaa jotain täysin erilaista.

Ennen kuin selitän teille eron, haluaisin ensin puhua teille asiasta, joka tuntuu olevan melko kaukana kielellisistä kysymyksistä. Nimittäin kaloista. Kertokaa minulle, kuka on onnellisin kalastuskieltoon? Ensi silmäyksellä näyttää siltä, että kalat. Kalat eivät halua tulla pyydytyiksi, ne eivät halua tulla syödyiksi, eivätkä ne halua tulla vedetyiksi vedestä tai päätyä kenenkään ruokakomeroon. Mutta kalastuskieltoa ei tule kalojen asettamana! Sen asettaa tavalla tai toisella neoliittisen ajan päällikkö! Hän tekee tämän tietysti yhteisen hyvän vuoksi, koska ilman tätä kieltoa neoliittisen ajan ihmiset pyytäisivät ja söisivät kaikki kalat, ja koko tasainen maailma menettäisi ikuisesti nämä maukkaat olennot. Huomaa, että neoliittinen päällikkö asettaa kieltoja, jotka koskevat vain ihmisiä! Hän ei koskaan sanoisi, että "kaikki kalastuksesta kiinni jääneet karhut rangaistaan ankarasti!". Karhut pitävät kalastamisesta kovasti, ja ovat siinä melko hyviä. Ne eivät noudattaisi kieltoa, mutta neoliittinen päällikkö voisi tosiasiaa panna sen täytäntöön määräämällä ampumaan jokaisen karhun, joka pyytää edes yhden kalan. Tällaista kieltoa ei kuitenkaan koskaan oteta käyttöön. Sillä sen tarkoitus ei ole lainkaan suojella kaloja. Tämä kielto koskee ihmisiä ja vain ihmisiä. Niin oudolta kuin se saattaakin kuulostaa, tämän kiellon tarkoitus on saada alempiarvoiset nälkäisiksi.

Tässä palaamme ajatukseen yhteisestä kielestä. Neoliittisen ajan päällikkö ei välitä siitä, että hän tappaa pahan leirin jäsenet ja vie heiltä kaiken, mitä heillä on. Hän on tyytyväinen, jos hän saa heidät nälkäisiksi. Tätä varten yhteinen kieli on olemassa. Hyvä neoliittinen päällikkö uskoo, että hänen kielensä pitäisi tulla yhteiseksi kieleksi. Koska hänen kielensä on myös hyvä. Lisäksi hänen kielensä on parempi! Ongelmana on, että paha neoliittinen päällikkö uskoo päinvastoin, että hän on hyvä ja että hänen kielensä sopisi paljon paremmin yhteiseksi kieleksi. Joten molemmat sanovat samaa, eikä todellisuudessa ole mitään keinoa tarkistaa, kumpi on todella hyvä ja kumpi paha. Molemmat päälliköt lähettävät säännöllisesti aseistettuja apureita toisiaan vastaan. Joskus toinen heistä onnistuu teurastamaan toisen apurit, mutta ei teurasta leirin muita asukkaita. Sitten heidän joukostaan nousee uusi neoliittinen johtaja. Hän käyttää johtajan kaulakorua, nimittää omat avustajansa, omat shamaaninsa ja omat lihan kerääjänsä. Vain kaikki hänen avustajansa, mukaan lukien hän itse, puhuvat voittajien kieltä. Tämä on yhteinen kieli. Jokainen tällä yhteisellä kielellä ilmaistu ajatus on uskomattoman viisas, paljon viisaampi kuin sama ajatus ilmaistuna voittaneiden kielellä tai millä

tahansa muulla kielellä. Koska yhteinen kieli on parempi kieli. Jokaisen voittajien eloon jättämän voitettun on opittava, että tämä kieli on paras. Molemmat päälliköt, voittajien päällikkö ja voitettun uusi päällikkö, näyttävät itse asiassa hyvin samankaltaisilta. Molemmat käyttävät päällikön kaulakorua ja varastoivat lihaa omassa tiukasti vartioidussa ruokakomerossaan. He sanovat samanlaisia asioita ja antavat samanlaisia käskyjä, tietenkin yhteisellä kielellä. He antavat itselleen samanlaisia titteleitä. He uskovat samaan Suureen Henkeen, ja heidän shamaaninsa kertovat identtisiä tarinoita tästä Suuresta Hengestä, monet niistä tietenkin yhteisellä kielellä. On vain yksi tapa erottaa heidät toisistaan. Voittajien johtaja ei koskaan perustele käskyjään! Koska todellinen johtaja ei koskaan perustele käskyjään. Hänellä ei yksinkertaisesti ole tarvetta tehdä niin. Yhteisön hyvä tai Suuren Hengen tahto riittää jo. Sen sijaan voitettujen uusi johtaja perustelee jokaisen antamansa käskyn! Ja nämä perustelut kuulostavat erittäin vakuuttavilta! Voisi sanoa, että mitä oudompi käsky, sitä pidempi ja viisaampi, sitä vakuuttavampi perustelu! Nämä perustelut viittaavat erilaisiin havaintoihin, jotka ovat kaikkien saatavilla. Ne kuulostavat erittäin tarkkoilta, eikä niiden ymmärtämiseen tarvita yhteisen kielen taitoa. Tämä on ainoa havaittavissa oleva ero näiden kahden johtajan välillä. On vielä yksi ero, mutta se on käytännössä huomaamaton ulkopuoliselle tarkkailijalle. Kahden leirin välillä käydään intensiivistä tavaroiden ja tiedon vaihtoa. Tavarat, eli liha, kulkevat kuitenkin voittajien leiriin, kun taas uutiset virtaavat hävinneiden leiriin. Osa näistä uutisista ilmoitetaan hävinneiden uudelle johtajalle hänen tärkeimpien avustajiensa läsnä ollessa, tietenkin yhteisellä kielellä. Näissä viesteissä voittajien johtaja kutsuu hävinneiden uutta johtajaa ystäväkseen. Mutta tyypillisesti hän ei koskaan kutsu häntä veljekseen! Tämä voisi aiheuttaa väärinkäsityksiä voitettun uuden johtajan keskuudessa, ja ehkä uuden johtajan maja jouduttaisiin sitten tuulettamaan perusteellisesti. Uuden johtajan korvaan kuiskataan kuitenkin myös viestejä! Jotta kukaan muu ei kuule niitä! Haluatko tietää, mitä nämä vain päällikön korville tarkoitetut salaiset viestit sisältävät? Minä kerron sinulle. Ne sisältävät hänen pian antamansa käskyt sekä hänen mielipiteensä erilaisista aiheista, jotka hän pian muodostaa. Tyypillisesti niissä ei ole perusteluja. Perustelut ovat hänen ongelmansa.

Suora seuraus siitä, että molemmat johtajat löytävät yhteisen kielen, on se, että lähes kaikki voitettujen leirissä ovat nälkäisiä. Jopa paremmilla on vaikeuksia saada ruokaa, puhumattakaan huonompista. Toisaalta kaikki ovat erittäin hyvin perillä johtajansa strategiasta, he tietävät hänen käskyjensä pitkät ja viisaat perustelut ja he tietävät myös hänen mielipiteensä useista aiheista. Tämä on neoliittisen kauden tyypillinen piirre. Neoliittisen kauden hävinneet näyttävät aina ajattelevan, että he ymmärtävät kaiken täydellisesti ja että he pian pakottavat yhteisen kielen kaikille ympärillään oleville.

## Kehtolaulu

Kuten tiedätte, naisenne eivät yleensä metsästä. Tarkoittaako tämä, että he eivät kykene metsästämään? Itse asiassa kyllä. Tarvittaessa hekin metsästävät, mutta he eivät voi kilpailla miesten kanssa tässä asiassa. Jokainen mies, vaikka hän ei osaisikaan metsästää, kantaa sisällään muistoja lukemattomista esi-isistään, jotka olivat miehiä ja joiden pääasiallinen ammatti oli metsästys. Mies on luonteeltaan metsästäjä, koska hänen miespuoliset esi-isänsä olivat kaikki tai lähes kaikki metsästäjiä. Jokainen hänen esi-isistään eli aikuisikään, ja jokaisella oli vähintään yksi lapsi. Ja jos se lapsi syntyi pojaksi, hän muistaa jotenkin, mitä heille tapahtui. On kuin poika muistaisi heidän koko elämänsä, kaikki vaarat, joita he kohtasivat, ikään kuin hän olisi nähnyt ne omin silmin, vaikka hän ei tuntenutkaan useimpia heistä lainkaan. Ja jos lapsi syntyi tytöksi, niin kaikkien hänen esi-isänsä muistot puhuisivat hänen kauttaan. Monet isät ihmettelivät, mistä heidän pikkutyttärensä tiesi kaiken tämän, kuka oli opettanut hänet huomaamaan asioita, joita he eivät huomanneet, miksi hän tiesi paremmin kuin he, mitä toisen ihmisen äänensävy tai katse tarkoitti.

Nainen joutuu joskus puolustamaan lapsiaan, olipa kyseessä sitten eläin tai paha mies. Eikä ole pelottavampaa vastustajaa kuin nainen, joka puolustaa lapsiaan. Silti nainen ei koskaan tule olemaan metsästäjä. Hän ei koskaan pysty ajattelemaan samalla tavalla kuin mies. Hänen roolinsa on yksinkertaisesti erilainen. Et veisi naista mukaasi mummuttien metsästykseseen. Jokainen teistä ajattelisi instinktiivisesti hänen turvallisuudestaan ja yrittäisi suojella häntä jollain tavalla. Ja kuten hyvin tiedätte, metsästyksessä voi olla vain yksi tavoite. Siksi naiset eivät metsästä mummutteja.

Neoliittinen mies keksii kuitenkin loistavan idean, että naisten pitäisi metsästä mummutteja. Miten hän perustelee tämän? Hyvin yksinkertaisesti! Hän käyttää sanaa, jota hän käyttää koko ajan. Hän sanoo, että nainen ei ole lainkaan alempiarvoinen! Mitä isä sitten tekee? Neoliittisella kaudella isä on alempiarvoinen, mutta tätä ei voi sanoa ääneen. Neoliittisella kaudella isä on koko tasaisen maailman huonoin ihminen. Hänen roolinsa merkitys kääntyy pääläelleen. Hän ei enää saa metsästää tai kalastaa ilman erityislupaa – edes ruokkiakseen lapsiaan. Jos joku satuttaa hänen lastaan tai naistaan, hän ei saa puolustaa heitä missään olosuhteissa. Ja jos joku tappaa heidät, hän ei saa kostaa heidän puolestaan. Hän on olemassa, mutta todellisuudessa hän ei ole siellä. Hän ei ole enää sitä, mitä kutsutaan isäksi. Kukaan ei tiedä, mihin isä oikeastaan tarvitaan. Hänellä on vain yksi tapa huolehtia perheensä ruoasta ja turvallisuudesta. Hänen on oltava tottelevainen. Kuoliaisuus on neoliittisen ihmisen suurin hyve. Kaikki neoliittisen päällikön avustajat, vaikka he eivät tietäisikään mitään, vakuuttavat hänelle jatkuvasti kuoliaisuuttaan. Ja juuri tätä neoliittinen päällikkö odottaa heiltä. Loppujen lopuksi hän tietää, että kaikki nimikkeet, jotka hän on heille antanut, eivät liity mitenkään heidän taitoihinsa, koska he, kuten hän itsekkin, eivät tiedä mitään. Mutta heidän on tärkeää olla tottelevaisia. Päällikön tottelemattomuus on suurin tabu. Jokainen, joka osoittaa tottelemattomuutta, voi olla varma, että päällikön avustajat eivät lepää, ennen kuin he ovat jäljittäneet hänet ja tappaneet hänet, kuin haavoittuneen hirven, joka yrittää paeta suohon.

Jos ajattelee asiaa, neoliittisen päällikön vallan lähde ei ole hänen avustajiensa aseet. Eikä se ole hänen tarinansa, joita kukaan ei saa epäillä. Valta syntyy pelosta. Neoliittisella kaudella se on nälän pelko. Nälkä on alempiarvoisten kohtalo, mutta todellisuudessa se on neoliittisen päällikön käsissä ase, jota kaikki pelkäävät. Alempien on nälkiintyttävä, jotta ylemmät pelkäävät alemmiksi joutumista. Jos alemmat eivät nälkiintyisi, päälliköllä ei olisi valtaa ylemmille, koska heillä ei olisi mitään pelättävää.

Neoliittinen päällikkö taputtaa parhaita apulaisiaan selkään ja tarkistaa huolellisesti, onko heidän silmissään tarpeeksi pelkoa, ovatko he tarpeeksi tottelevaisia ja ymmärtävätkö he tarpeeksi hyvin, että hänellä on heidät otteessaan. Naiset ymmärtävät tämän ensimmäisinä, minkä vuoksi neoliittisella kaudella naisiin luotetaan enemmän kuin miehiin. Samasta syystä neoliittiselle miehelle nainen ei ole yhtä arvokas kuin hän on teille jokaiselle. Ei lainkaan. Neoliittinen mies kohtelee naisia paljon huonommin kuin te, koska hän ei pelkää heitä. Jokaisella miehellä, jopa kaikkein alistuvaisimmalla, on metsästäjän mieli, vaikka hän ei osaisikaan metsästää. Miehet osaavat ottaa riskejä, ja monet ovat valmiita vaarantamaan henkensä maistaakseen vapauden makua, joka on kielletty neoliittisella kaudella, vaikka vain hetkeksi. Aseiden lisäksi myös kivi kädessään saa hänet ajattelemaan, että päällikkö ei ole hänelle rajatonta valtaa. Miehillä on outo kyky ottaa riskejä, vaikka onnistumisen mahdollisuudet ovat vähäiset tai jopa olemattomat. Tämä tarkoittaa, että neoliittisen ajan päällikkö ei välitä mistään muusta kuin siitä, että hän voi todistaa, että naiset voivat olla yhtä miehiä kuin miehetkin, ja jopa parempia siinä.

Tiedät hyvin, mitä äidin ääni merkitsee vauvalle. Se ei vielä ymmärrä sanoja, mutta tunnistaa äitinsä äänen. Jos isä haluaisi laulaa vauvalle kehtolauluja, se nousisi piikkisikaksi ja ehkä jopa kuuntelisi tätä outoa laulua pitkään. Vaikka isä yrittäisi laulaa niin hellästi kuin mahdollista, vauva antaisi hänelle ennemmin tai myöhemmin ymmärtää, että hyvät aikomukset eivät tässä tapauksessa riitä. Neolitissa vauvat ovat aivan kuten sinun vauvasi eivätkä vielä ymmärrä, mistä heidän pitäisi pitää.

## Kannattaja

Koko neoliittisen kauden ajan alempiarvoiset vihaavat ylemmänarvoisia, ja ylemmänarvoiset halveksivat heitä ja itse asiassa pelkäävät heitä. He pelkäävät myös, että heistä itsestään voi tulla alempiarvoisia, jos he eivät osoittaudu riittävän tottelevaisiksi. Alemmat ajattelevat, että riittää, kun kaikki ylemmät tapetaan, jotta paleoliittinen aikakausi palaa. Haluan kertoa teille tarinan kahdesta ystävästä, neoliittisista ihmisistä, jotka haaveilivat palaavansa paleoliittiseen aikakauteen. Toinen heistä näki itsensä henkilönä, joka todella saavuttaisi tämän tavoitteen. Annan hänelle hieman oudon nimen – kutsun häntä Paluun tekeväksi. Toinen uskoo häneen ja on valmis tekemään mitä tahansa auttaakseen Palavaa. Toista tarinani henkilöä kutsun Tukijaksi. Useimmiten Palava ja hänen Tukijansa jäävät kiinni ja neoliittinen päällikkö rankaisee heitä ankarasti. Mutta jotkut onnistuvat. Hyvin, hyvin harvinaisissa tapauksissa heillä onkin mahdollisuus muuttaa jotain. He muistavat nuoruuden unelmansa ja pitkät keskustelunsa. Suunnitelmat. Koska mikään koko tasaisessa maailmassa ei palaa niin voimakkaasti, niin ennustettavasti kuin nuorten suunnitelmat. Nuorten suunnitelmat ovat kuin palaava meren aalto. Heidän innostuksensa ja itseluottamuksensa ovat yhtä väsymättömiä kuin aallon isku kivikkoiselle rannalle. Vanhoina miehinä he eivät muista entisiä suunnitelmiaan. Mutta he muistavat, että he kerran uskoivat vahvasti johonkin. Jos tukija edistää paluun tekevän voittoa, hän on onnellisin mies. Hän uskoo, että tästä lähtien kukaan ei enää näe nälkää, että parempia ei enää ole. Hänen ystävänsä lupasi hänelle, että jos he onnistuvat, jos he selviävät ja kaatavat neoliittisen päällikön, he eivät enää näe nälkää. Kuka ei uskoisi ystävänsä lupausta, joka antaa sen tavalla, josta voi selvästi nähdä, kuinka vahvasti hän siihen uskoo? Eikä käy niin kuin saatat epäillä, että jos Paluun tekijä kukistaa neoliittisen päällikön, hän ei pidä lupaustaan. Hän pitää sen. Tällainen lupaus pidetään aina.

Tiedätkö sen tunteen, kun metsästämäsi mammutti, joka on yhtä suuri kuin vuori, lopulta kaatuu maahan? Yksikään metsästäjä ei koskaan unohda sitä tunnetta. Se on voiton tunne, olet onnellinen, että olet onnistunut. Olet onnellinen, koska pian leirissäsi on runsaasti ruokaa. Tämä mammutti varmistaa kansasi selviytymisen jonkin aikaa. Osa teistä jää vartioimaan saalista saalistajilta ja alkaa jakaa sitä. Ja osa palaa kertomaan leirille, että olette onnistuneet! Naiset, lapset ja jopa vanhukset tulevat ulos heitä vastaan. Mitään sanoja ei tarvita, koska yksi vilkaisu metsästäjän kasvoihin riittää kertomaan, että tällä kertaa he ovat onnistuneet! Se näkyy paitsi hänen kasvoistaan, myös hänen kävelystään ja äänensä sävystä.

Voiton hetki maistuu makealta jokaiselle ihmiselle. Voitto on jotain, jota on puolustettava! Aivan kuten puolustat mammuttia saalistajilta, jotka haluaisivat syödä saaliisi. Karkotat raadonsyöjät. Et anna korppikotkien hyödyntää ponnisteluasi. Voitto maistuu makealta myös neoliittiselle ihmiselle. Jos hän ei puolustaisi voittoa, hän olisi kuin joku, joka metsästää mammutin mutta ei suojaa sitä saalistajilta. Kaikki hänen ponnistelunsa olisivat turhia. Se, minkä puolesta hän taisteli, minkä puolesta hän vaaransi oman henkensä ja seuraajiensa hengen, voisi joutua jonkun toisen saaliiksi. Hänen on yksinkertaisesti puolustettava valloituksensa. Ja hänen päähänsä syntyy suunnitelma. Neoliittisella ihmisellä on oltava suunnitelma tällaisessa tilanteessa. Tämä suunnitelma syntyy varmasti. Itse asiassa se on aina ollut hänen mielessään, ja neoliittinen ihminen tajuaa tämän yhtäkkiä. Suunnitelma on aina ollut hänen mielessään, koska kukaan ei voi paeta sitä, kuka on. Neoliittinen ihminen ajattelee aina kuin neoliittinen ihminen. Hän ei voi ajatella toisin. Hänen seuraajansa huomaa outoja asioita. Ajoittain hän tulee ystävänsä luo ja kysyy, milloin tämä vihdoinkin ottaa käyttöön paleoliittisen ajan. Hän oppii, että

paleoliittista aikaa ei voi ottaa käyttöön yhtäkkiä. Se on epärealistinen ajatus. Se vie aikaa. Ainakin jonkin aikaa neoliittista aikaa on ylläpidettävä. Se on vain väliaikainen ratkaisu, kunnes kaikki paremmat ratkaisut on käsitelty. Ja kun olet käsitellyt ne, ilmestyy uusi tavoite, joka myös estää paleoliittisen kauden käyttöönoton. Ja sitten toinen. Muista, että mikään ei ole niin pysyvää kuin väliaikainen tila neoliittisella kaudella. Kannattaja muistuttaa ystäväänsä paleoliittisesta kaudesta, heidän nuoruuden suunnitelmistaan ja lupauksistaan toisilleen. Ja hän ei ymmärrä, mitä toiselle on tapahtunut. Mitään ei ole tapahtunut. Sudenpentu näyttää söpöltä. Se herättää ihmisissä lämpimiä tunteita, ja sen vinkuna kuulostaa hauskalta ja hieman säälittävältä. Mutta se kasvaa sudeksi. Jokainen susi on ollut joskus pentu. Ja pentu, jos se selviää tarpeeksi kauan, muuttuu sudeksi. Se ei vielä tiedä tätä, mutta sillä on jo kaikki tarvittava, jotta se voi jonain päivänä, tarvittaessa, lauman johtajan merkistä hyökätä karhun kimppuun pentujen puolustamiseksi. Sudet ymmärtävät hyvin, että karhu voi tappaa useita heistä, mutta he tekevät sen epäröimättä, koska pentujen puolustaminen on heidän luonnollinen vaistonsa.

Neoliittinen ihminen ei ole luontaisesti paha. Mutta hän ei voi lakata olemasta neoliittinen ihminen, aivan kuten susi ei voi lakata olemasta susi. Siksi Hän, joka palaa, voi tehdä vain yhden asian ystävänsä puolesta. Eräänä päivänä uuden päällikön avustajat tulevat Tukijan majalle. Heidän joukossaan on neoliittinen shamaani. Tämä shamaani kertoo hänelle, että uusi päällikkö on hyvin huolissaan hänen terveydestään. Hän on huomannut, että Tukija on puhunut viime aikoina yhä uudelleen samasta asiasta. Hän muistaa lupauksensa ja tekee kaikkensa sen täyttämiseksi. Vaikka hän ei voinut tulla itse, hän pyysi shamaania valmistamaan yrtejä Tukijalle.

## Ansa

Opas näki neoliittisen leirin kaukaa. Se oli valtava. Hän lähti sen suuntaan. Neoliittiset ihmiset palkkasivat joskus hänen kaltaisiaan oppaita, joille voitiin uskoa metsästyksen johtaminen. Hän tiesi, miten se tehdään. Tällä kertaa se oli kuitenkin erityinen tehtävä. Leirissä hänelle kerrottiin, mistä oli kyse. Metsästys, kyllä – kaikki kuten tavallisesti. He uskoivat hänelle metsästäjäryhmän ja antoivat hänelle aseet. Tällä kertaa hänen tehtävänsä ei ollut vain johtaa metsästystä. Seuraavana päivänä he esittelivät hänet metsästäjilleen. Jokainen oli pukeutunut kuin tavallinen paleoliittinen ihminen. He katsoivat häntä rauhallisesti, suoraan silmiin. Heillä oli tavallisia aseita, sellaisia, joita käytettiin mammuttien metsästykseen. Mutta opas tiesi jo, että tämä ei olisi tavallinen metsästys. Edellisenä päivänä hän oli saanut tietää, mistä oli kyse. Osa hänen metsästäjistään oli tavallisia paleoliittisia ihmisiä, kuten hänkin. Neoliittiset ihmiset olivat palkkaneet heidät metsästämään. Mutta toiset hänen metsästäjistään eivät olleet paleoliittisia ihmisiä. He olivat neoliittisia ihmisiä, joiden ainoana tehtävänä oli jäljitellä tavallisia paleoliittisia metsästäjiä mahdollisimman tarkasti. Jokainen heistä näytti paleoliittiselta ihmiseltä ja osasi metsästää kuten hän. Heidän silmissään ei näkynyt pelkoa. Mutta he eivät olleet paleoliittisia ihmisiä. Opas oli kuullut tällaisista ihmisistä aiemmin. Hän otti kuitenkin haasteen vastaan ja seiso nyt metsästäjäryhmänsä edessä. Hänelle kerrottiin, että kukin heistä tiesi, kuka oli, mutta ei tiennyt mitään muista. Hänelle kerrottiin myös, että hän voisi kysyä jokaiselta, kuka he olivat, mutta saisi aina saman vastauksen. Olen täysin tavallinen paleoliittinen ihminen. Paitsi että tämä ei aina pidä paikkaansa. Opas ei siis tiennyt, kuka oli kuka, eikä hän koskaan saisi tietää sitä. Hänen tehtävänä oli arvioida jokainen metsästäjä metsästyksen jälkeen pelkästään sen perusteella, miten kyseinen metsästäjä oli suoriutunut.

Metsästys sujui suunnitelmien mukaan. Tiettyyn pisteeseen asti. Jonkin ajan kuluttua kävi ilmi, että joku oli tehnyt muutoksia riistalle tarkoitettuun ansaan. Ei tiedetty, kuka sen oli tehnyt. Kävi ilmi, että ansa oli muokattu erityisesti niin, että riistan sijaan kaikki paleoliittiset ihmiset joutuivat siihen. Ne, jotka eivät olleet aitoja paleoliittisia ihmisiä, voisivat pelastaa itsensä uhraamalla muiden hengen. Yksi heistä teki niin. Hän oli neoliittinen ihminen, joka oli erityisesti koulutettu käyttäytymään ja metsästämään kuten paleoliittinen metsästäjä. Mutta hän ei halunnut oppaan selviävän metsästyksestä, koska tämä voisi sanoa, että hän oli alempiarvoinen. Ansa oli muokattu niin, että paleoliittiset ihmiset, jotka osallistuivat metsästykseen, joutuivat yksinkertaisesti putoamaan siihen. Vain yksi asia puuttui. Kriittisellä hetkellä oppaan piti antaa käsky. Käsky pantaisiin täytäntöön, ja yhtäkkiä tilanne muuttuisi niin, että kaikkien olisi pelastettava itsensä. Mutta opas ei sanonut sanaakaan. Ehkä hän aisti, että koko tilanne oli hieman liian sujuva. Liian ilmeinen. Aivan kuin hän olisi nähnyt toisen piilotetut aikeet. Ja hän ei antanut käskyä. Hän jätti hänelle vapauden toimia. Tämä on ilmeistä paleoliittiselle metsästäjälle, koska on mahdotonta ennustaa kaikkia tilanteita, joita metsästyksen aikana voi syntyä. Ja tämä valemetsästäjä, jonka ainoana tehtävänä oli teeskennellä olevansa paleoliittinen ihminen, tarvitsi vain oppaan käskyn. Hän odotti sitä käskyä, jotta voisi myöhemmin sanoa, että kaikki, mitä paleoliittisille ihmisille tapahtui, oli oppaan syytä. Käskyä ei kuitenkaan annettu.

## Epilogi

Olet varmaan utelias tietämään, mistä olen saanut kaiken tämän tiedon neoliittisista ihmisistä, jonka olen sinulle esitellyt. Paljastan sinulle salaisuuden. Koko tämän oppaan on laatinut joku, joka on aivan kuten sinä. Hänellä on neoliittinen nimi, hän ei osaa metsästää, ja hänet voi ehkä kerran elämässään suostutella lähtemään kalastamaan. Kaikki neoliittiset ihmiset, jotka tunsivat hänet, ajattelivat, että hän oli hieman outo neoliittiseksi mieheksi. Kukaan ei luultavasti sano sitä hänelle, koska hän on iso kaveri, mutta kaikki ajattelevat, että hänen pitäisi yrittää kovemmin, osoittaa enemmän kunnianhimoa, toisin sanoen yrittää saada mahdollisimman paljon ja tulla sen ansiosta paremmaksi. Hän on heille outo, aivan kuten jokainen teistä olisi outo. Mutta kerron teille hänen neoliittisen nimensä. Hänen nimensä oli Paweł Biernacki.

## Testi

1. Miksi haluaisit tulla neoliittiseksi mieheksi?

a. Neoliittinen aika voisi olla hyödyllinen heimolleni.

0 pistettä

b. Neoliittinen kausi voisi olla hyödyllinen minulle.

1 piste

c. Mitä hyötyä siitä on minulle?

Paljon pisteitä

2. Joku on metsästänyt kaksi jänistä ja haluaa antaa sinulle yhden.

a. Sinun on annettava hänelle jotain vastineeksi.

0 pistettä

b. Sinun on pakko paeta jäniksen kanssa, ennen kuin he ehtivät muuttaa mielensä.

1 piste

c. Sinun on saatava toinen jänis heiltä.

Paljon pisteitä

3. Menet säännöllisesti tyhmäksi, kun näet tytön.

a. Sinun täytyy kertoa hänelle, että aiot siepata hänet huomenna, ja sitten odottaa häntä.  
pistettä

0

b. Sinun täytyy siepata hänet leiristään, halusipa hän sitä tai ei.

1 piste

c. Sinun on sovittava asiasta hänen isänsä kanssa.  
pisteitä

Paljon

4. Mitä neoliittisen ajan päällikkö osaa tehdä?

a. Ei mitään.

0 pistettä

b. Hän voi tietää yhden asian ja uskoa päinvastaista.

1 piste

c. Hän tietää, miten huolehtia yhteisestä hyvästä.  
Paljon pisteitä

5. Kuka osaa laulaa kauniisti?

a. Joku, jonka laulu kuulostaa hyvältä.

0 pistettä

b. Joku, joka on laulanut vähintään kerran leirinuotiolla.

1 piste

c. Joku, joka laulaa nuotion äärellä nyt.

Paljon pisteitä

6. Mikä ratkaisee, saatko vapautuksen neoliittiselta shamaanilta.

- a. Oletko sairas. 0 pistettä
- b. Hänen ruokakomerostaan. 1 piste
- c. Kuinka paljon ruokaa tuot hänelle. Paljon pisteitä

7. Mihin elämän vettä käytetään?

- a. Tarjota suojaa naapurileirien teurastuksen aikana. 0 pistettä
- b. Tarjota jonkin verran suojaa, mutta ei ole selvää, miltä. 1 piste
- c. Elämän vedellä kastettuna hän palaa henkiin heti, kun joku tappaa hänet, ellei hän ole ihmeiden tekijä.

Paljon pisteitä

8. Miksi neoliittinen susi on parempi kuin villi susi?

- a. Koska se tietää, ketä se voi purra ja ketä ei. 0 pistettä
- b. Koska se on parempi, siksi! 1 piste
- c. Koska se voi vartioida ruokakomeroa. Paljon pisteitä

Yhteensä pisteitä:

0 pistettä – Sinulla on ongelmia neoliittisen kauden kanssa. Valitettavasti et ole hallinnut aihetta.

1–3 pistettä – Erinomainen! Olet edistynyt! Jatka samaan malliin!

Paljon pisteitä – Tämä oppikirja ei sovi sinulle. Neolit on sinulle helppoa.